

OSREDNJA
KNJIŽNICA
CELJE

Rudar

časopis poslovnega sistema Premogovnik Velenje

december 2003, številka 10, leto XXXVII

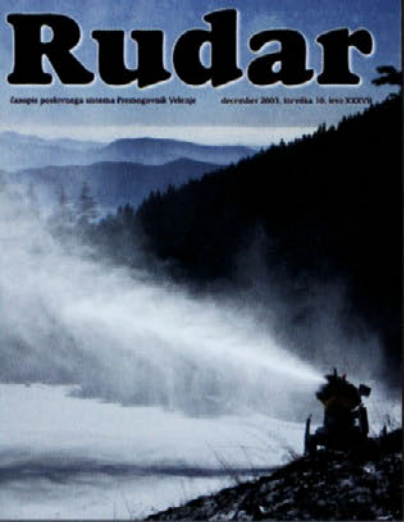
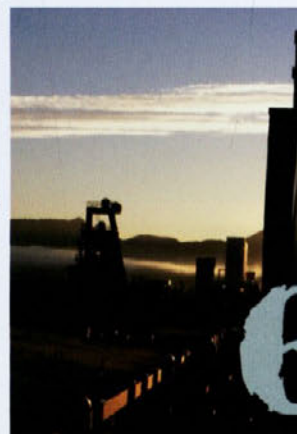

Foto: Ivo Hans Avberšek

VSEBINA

Časopis poslovnega sistema Premogovnik Velenje, december 2003, številka 10

V hotelu Barbara v Fiesi je od 11. do 13. decembra potekala že 7. strateško-poslovna konferenca poslovnega sistema Premogovnik Velenje, na kateri so uprava in prokuristi sistema ter direktorji hčerinskih družb med drugim pregledali realizacijo delovnih načrtov za leto 2003 ter delovne in razvojne načrte za matično podjetje, za hčerinska podjetja in za razvojne programe.

- 4 Slab začetek, dober konec
- 5 Poslavlja se neobičajno leto
- 6 7. strateško-poslovna konferenca
- 7 Prvi rezultati raziskave vplivov jamske klime na zdravje rudarjev
- 10 TRC Jezero bo dobil novo podobo in vsebino
- 12 Rešitev, koristna za vse
- 13 Česa smo se naučili v letu 2003
- 14 Uspelo nam je!
- 16 Orodje S5 in delovne skupine
- 17 Veljavo imajo ljudje in znanje
- 18 Najpomembnejša je hitra pomoč

- 19 Več kot le učenje slikarskih tehnik
- 20 Pisalo se je leto 2003
- 22 Naš gost: Janez Kopač
- 24 Na obisku: Martin Agrež
- 26 Na obisku: Stane Vanovšek
- 28 Pol stoletja mladi
- 30 Zdravje: Pa je leto naokoli
- 32 Srečno novo leto
- 34 Športno društvo
- 39 Nagradna križanka GOST

Izdajatelj

Poslovni sistem Premogovnik Velenje

Uredništvo

Glavna in odgovorna urednica:

Diana Janežič

Novinarka in lektorica: Dragica Marinšek

Oblikovanje: Ivo Hans Avberšek

Naslov: Uredništvo Rudarja, Partizanska 78, 3320 Velenje, tel. 03/899 61 00, int. 18-15, fax. 03/5869-131

E-mail: Diana.Janezic@rlv.si, Ivo.Avbersek@rlv.si

Uredniški odbor

Božena Steiner, predsednica, Tatjana Krenker - gospodarsko področje, Marko Mavec - tehnično področje, Tomo Lipnik - sindikat, Pavel Župevc - svet delavcev, Janja Juvan - IP HTZ, Mojca Ževart - ERICo, Metka Marič - Gost, Tomaž Pungartnik - Habit, Slavica Pogorelnik - Kamnolom Paka, Milena Kroftl - PLP, Miro Sitar - Telkom sistemi, Jožica Peterlin - Športno društvo

Grafična priprava Eurograf, d.o.o. Velenje

Tisk Tiskarna, d.o.o. Velenje

Naklada 4000 izvodov
Mesečnik Rudar prejemajo zaposleni v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje brezplačno. Davek na dodano vrednost po stopnji 8,5%. Poština plačana pri pošti 3320.

V Premogovniku Velenje smo leta 2001 začeli pripravljati obsežen projekt z naslovom »Vpliv jamske klime na zdravje rudarjev«. To je prva tovrstna raziskava v svetovnem merilu, ki je bila izvedena v naravnem okolju. Prvi del raziskave je bil narejen letos med aprilom in septembrom, testiranih je bilo 80 rudarjev.

HTZ IP je v začetku novembra dobilo soglasje Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve za povečanje števila zaposlenih. Uprava Premogovnika Velenje je na osnovi tega soglasja sprejela odločitev, da s 1. januarjem 2004 v HTZ IP prenese dejavnost vzdrževanje in urejanje transportnih naprav.

Vsem bralcem Rudarja želimo vesel božič ter srečno in zdravo novo leto!

Uredništvo

Cenjene sodelavke, spoštovani sodelavci!

Leto 2003 je bilo za Premogovnik Velenje zelo težko. Z nami se je kruto poigrala narava, delali smo veliko več, kot smo načrtovali. Znali smo strniti vrste in izpolniti zahteve, ki so jih pred nas postavile energetske razmere v državi in v Evropi.

Za izpolnjene naloge in prizadevno delo se vam v imenu vodstva družbe in v svojem imenu iskreno zahvaljujem.

V našem podjetju smo v letošnjem letu izvedli pomembne spremembe. Upam si trditi, da so nam skoraj v celoti uspele in da smo na pravi poti pri udejanjanju poslanstva družbe in izpolnjevanju vizije ter strateških ciljev poslovnega sistema.

Prihajajoče leto bo v marsičem spremenilo podobo Slovenije. Slovenija bo postala polnopravna članica Evropske unije in s tem bomo prevzeli vse dobre in slabe strani, ki nam jih ta prinaša.

Za Premogovnik Velenje bo v letu 2004 pomemben podpis dolgoročne 10-letne pogodbe s Holdingom Slovenske elektrarne, ki bo tako količinsko kot tudi cenovno opredelila poslovanje družbe v prihodnjih letih.

V letu 2004 načrtujemo proizvodnjo okoli 4,1 milijona ton lignita. Hčerinske družbe Premogovnika Velenje imajo postavljene dobre temelje za razvoj in pozitivno poslovanje.

Vsem delavkam in delavcem v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje želim prijetne božično-novoletne praznike ter srečno, uspešno in zdravlja polno novo leto 2004.

Srečno!

Dr. Evgen Dervarič

Slab začetek, dober konec

V življenju nimamo vedno sreče. Velikokrat se primeri, da nas doleti nesreča in slabim stvarjem ni videti konca. Takrat pravimo, da ima hudič mlade. Če jih je kdaj imel, je to bilo zagotovo na začetku letošnjega leta. Tu, pri nas, ko je narava v premogovniku pokazala premoč in v rudarski nesreči terjala dve življenji.

In ti vražički so še vedno med nami. Če bomo dovolj previdni in nas znova obišče sreča, se bodo razbežali daleč po svetu.

Že celo desetletje nam pravijo, da nas je preveč in da smo predragi. Kako dolgo bomo še zmanjševali število zaposlenih? Kako dolgo bo rast naših plač še zaostajala za rastjo plač v Sloveniji?

Kako dolgo bomo še povečevali odkopne učinke? Nespametno bi bilo, da bi v nekem trenutku ugotovili, da nas je premalo, da ne znamo več na varen in človeku dostojen način kopati premoga, da sadove našega dela žanjejo samo drugi.

Minulo desetletje smo preživeli zaradi naše sposobnosti nenehnega prilagajanja razmeram na trgu, kljub pesimističnim napovedim v preteklosti. Še več! Če smo s strahom načrtovali letošnje proizvodne naloge, smo z rezultati na koncu leta vendarle lahko zadovoljni.

Premogovnik je v preteklosti veliko prispeval k družbenemu razvoju skupnosti. Verjamem, da bo tako tudi v prihodnje. Zaradi napovedanega pomanjkanja električne energije na trgu bodo pred nami zahtevne naloge. Od rudarjenja bodo lepše kot danes živeli vsi delavci, ki tako ali drugače sodelujejo v procesu pridobivanja premoga.

Nekateri imamo srečo, da delo najdemo, da smo z njim zadovoljni, da ga obdržimo, da upamo, da bomo zdravi dočakali upokojitve. Kadar to srečo delimo v krogu družine in živimo zmognostim in okolju primerno življenje, smo srečni.

Dogodki pri našem delu in v življenju nas vedno znova presenečajo. Bodimo pripravljeni nanje, tako da bomo z našim delom in ravnanjem mi oblikovali življenje in ne življenje nas. Če smo tako znali ravnati v preteklosti, ni razlogov, da tega ne bi zmogli tudi v prihodnje.

V sindikatu se tega še kako zavedamo. Zato del sredstev vlagamo v nakup sindikalnih apartmajev v zdraviliščih.

Da je to dobra naložba, priča skoraj 100-odstotna zasedenost teh. Prizadevamo si, da bi bila tudi sredstva blagajne vzajemne pomoči varno naložena pri naših članih.

Vedno več je tistih, ki posojilo nujno potrebujejo. Smo močna, upoštevanja vredna organizacija, sestavljena iz močnih členov. Razveseljivo je, da je v strukturi zaposlenih vedno več naših članov.

Zahvaljujem se sindikalnim poverjenikom in zaupnikom ter sodelavcem v strokovnih službah in vsem drugim, ki pomagajo pri sindikalnem delu.

V prazničnem mesecu decembru ne pozabimo na poškodovane in bolne sodelavce. Veseli bodo našega obiska. Posebna zahvala velja sodelavcem, ki so s tovariškim in prisebnim ravnanjem preprečili še hujše posledice februarske nesreče.

Vsem članom sindikata in delavcem poslovnega sistema Premogovnik Velenje želim, da lepo preživijo božično-novoletne praznike, četudi na delovnem mestu, in obilo zdravja, sreče, razumevanja in ljubezni v letu 2004. Čestitka velja tudi upokojujencem.

Tomo Lipnik, predsednik sindikata

Poslavlja se neobičajno leto

Leto, ki se poslavlja, je bilo v marsikaterem pogledu neobičajno. V spominu ga bomo ohranili z mešanimi občutki. Razmere so terjale visoko stopnjo naše pripravljenosti za odzivanje na aktualno dogajanje. Premogovnik je sprejel vrsto strateških odločitev, s katerimi se zavezujemo prihodnosti, in poti nazaj ni e morem in ne smem mimo nesreče, ki nas je prizadela v februarju. Terjala je smrt dveh nenadomestljivih sodelavcev - rudarjev. Svet delavcev je bil skupaj s izvršilnim odborom sindikata seznanjen z okoliščinami nesreče in ukrepi, ki so sledili v smislu doseganja večje varnosti.

Iz Ocene tveganja iz leta 2000 je bila pomembna ugotovitev, da je vodstvo omogočilo izvedbo projekta z naslovom »Vpliv jamske klime na zdravje rudarjev«. K sodelovanju je pritegnilo strokovnjake KC Ljubljana in Klinike Golnik.

V začetku februarja je prevzel vodenje razvojnega področja Zvone Es in svetu delavcev predstavil svojo vizijo razvoja in prestrukturiranja poslovnega sistema Premogovnik Velenje. Uprava je s 1. aprilom za boljšo organizacijo dela uvedla več sprememb.

Leto, ki se je razvijalo, je bilo polno presenečenj. Kot podjetje v sestavi Holdinga Slovenske elektrarne smo si prizadevali za z aneksi k osnovni pogodbi

dogovorjeno proizvodnjo in jo tudi uspešno zagotavljali. Vključevali smo rdeče sobote in tako precej preoblikovali v začetku leta sprejeti delovni koledar. S temi naporji smo prispevali ogromen delež za preprečevanje pomanjkanja električne energije. Za ta trud nam je tudi uprava HSE hvaležna.

Sprejeti plan dela na začetku leta je predvideval 2,7 milijarde SIT izgube. Velik delež k taki izgubi pripomorejo tudi nasledle investicije, ki jih nikakor ne moremo spraviti pod streho, saj država v te namene ne uspe zagotoviti sredstev. Dobro delo in vloženi naporji za zagotavljanje optimalnih količin premoga so pripomogli, da bo izguba po sedanjih ocenah dosti manjša in je predviden poslovni izid okrog ene milijarde SIT izgube.

Za pridobivanje novih delovnih mest smo v letu, ki se izteka, pospešili prestrukturiranje poslovnega sistema. TRC Jezero, RGP d.o.o. Velenje, M2M so po zagotavljanju uprave glavni razvojni programi pri prestrukturiranju in s tem zagotavljanju delovnih mest izven procesa pridobivanja premoga.

Svet delavcev je skupaj s sindikatom podjetja naredil vse, da bodo delavci, ki izvajajo dejavnost čiščenja in upravljanja transporterjev v jami, pri prenosu te dejavnosti v hčerinsko podjetje HTZ IP imeli enake pravice kot do sedaj v sklopu Premogovnika. Uprava se je za prenos dejavnosti, ki jo opravljajo pretežno invalidi, odločila na podlagi soglasja Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve RS. Za zaščito pravic iz delovnega razmerja so delavci podpisali Pogodbo o prevzemu delavcev na podlagi prenosa dejavnosti in Aneks k pogodbi o zaposlitvi.

V skladu s strateškimi usmeritvami HSE se pripravljamo na podpis desetletne pogodbe o dobavi premoga, ki nam bo ob primerni ceni nakopanega premoga omogočala lažje planiranje in zagotavljanje potrebne odkopne fronte. Več prostora bo za še večjo varnost in humanizacijo dela.

Drage sodelavke, dragi sodelavci!

Zaključujemo uspešno leto, ki ima grenak priokus. Za uspeh smo zaslužni vsi člani kolektiva. Ob praznikih pozabimo na morebitne težave pri vsakdanjem delu in glejmo smelo v prihodnost, ki nam prinaša nove izzive. Vsem članom kolektiva in upokojujencem ter njihovim družinam želim zdravja, sreče in zadovoljstva v novem letu ter obilo medsebojnega razumevanja.

Pavel Župerc, predsednik sveta delavcev Premogovnika Velenje

7. strateško-poslovna konferenca

V hotelu Barbara v Fiesi je od 11. do 13. decembra potekala že 7. strateško-poslovna konferenca poslovnega sistema Premogovnik Velenje. V treh dneh intenzivnega dela so uprava in prokuristi sistema ter direktorji hčerinskih družb pregledali uresničevanje sklepov zadnje strateške konference in sklepov, ki jih je ožji kolegij direktorja sprejel junija letos, ter predstavili načrte.

Na konferenci so tako pregledali in ocenili realizacijo delovnih načrtov za leto 2003, pregledali program razvoja podjetja do leta 2008 oziroma do 2014, verificirali strateške usmeritve in postavili cilje, se seznanili s projektom prestrukturiranja poslovnega sistema in projektom kakovosti ter pregledali delovni načrt za leto 2004 za matično podjetje, za hčerinska podjetja in za razvojne programe.

Ugotovili so, da je večina sklepov uresničena, za nekatere pa so sprejeli tudi korekcije. Glede uresničevanja letošnjega delovnega načrta Premogovnika Velenje so ocenili, da smo v letu 2003 predvsem sproti prilagajali obseg proizvodnje in delovni koledar in morali, seveda, zato tudi vse druge ukrepe prilagajati temu stanju.

Na strateški konferenci so se dogovorili, da bodo odslej razvojni projekti opredeljeni na vseh poslovnih področjih, da bodo njihovo uresničevanje spremljali na razvojnih kolegijih in da bodo preverjeni na letni raz-

vojni konferenci.

Obravnavan je bil razvojni načrt Premogovnika Velenje do leta 2008 oziroma do leta 2014. Razvojni načrt bo predmet nadaljnje razprave pristojnih služb po področjih.

Glede prestrukturiranja poslovnega sistema Premogovnika Velenje so sklenili, da bomo še naprej iskali tržno zanimive programe z vseh področij, in sicer na osnovi ocene profitabilnosti produktov.

Sprejeti so bili osnovni podatki delovnega načrta Premogovnika Velenje za leto 2004. Odkopali naj bi 4.117.000 ton premoga s povprečno kurilno vrednostjo 10,00 MJ/kg. V letu 2004 naj bi veljal 40-urni delavnik, delali pa bomo 244 dni. Delovni načrt za leto 2004 bo v začetku leta podrobno predstavljen po posameznih poslovnih področjih.

V nadaljevanju strateške konferen-

ce so direktorji vseh hčerinskih družb predstavili plane svojih družb za leto 2004 in razvojne načrte družb do leta 2008. Ocenjeno je bilo, da so razvojnih načrti hčerinskih družb ambiciozno zasnovani, družbe pa imajo jasno

poslovno vizijo. Predstavljeni so bili tudi plani in razvojni načrti družb, katerih solastnik je Premogovnik Velenje.

Dogovorjeno je bilo še, da bodo vsi odgovorni za realizacijo sklepov kvartalno poročali upravi o doseganju zastavljenih ciljev.

Vodstvo Premogovnika Velenje bo zaposlene podrobneje seznanilo s sklepi, sprejetimi na letošnji

strateški konferenci, na razširjenem kolegiju direktorja, sejah sveta delavcev in izvršilnega odbora sindikata, predstavili pa jih bomo tudi v Rudarju.

Diana Janežič

V letu 2004 naj bi odkopali 4.117.000 ton premoga s povprečno kurilno 10,00 MJ/kg. V letu 2004 naj bi veljal 40-urni delavnik, delali pa bomo 244 dni.

PROIZVODNJA NOVEMBER 2003

OBRAT	PROIZVODNJA			+ VIŠEK	- PRIMANJ.	ODSTOTEK		DOSEŽEN POVPREČEK
	osn. načrt	mes. načrt	doseženo	na osn. načrt	na mes. načrt	na osn. načrt	na mes. načrt	
PROIZVODNJA	298.000	304.500	336.290	38.290	31.790			15.286
PRIIPRAVE	11.000	14.700	13.710	2.710	-990	124,64	93,27	623
PREMOGOVNIK	309.000	319.200	350.000	41.000	30.800	113,27	109,65	15.909

PROIZVODNJA JANUAR - NOVEMBER 2003

OBRAT	PROIZVODNJA			+ VIŠEK	- PRIMANJ.	ODSTOTEK		DOSEŽEN POVPREČEK
	osn. načrt	mes. načrt	doseženo	na osn. načrt	na mes. načrt	na osn. načrt	na mes. načrt	
PROIZVODNJA	3.293.000	3.816.200	3.760.980	467.980	-55.220	114,21	98,55	15.736
PRIIPRAVE	147.000	162.300	149.920	2.920	-12.380	101,99	92,37	627
PREMOGOVNIK	3.440.000	3.978.500	3.910.900	470.900	-67.600	113,69	98,30	16.364

Prvi rezultati raziskave vplivov jamske klime na zdravje rudarjev

V Premogovniku Velenje smo leta 2001 začeli pripravljati obsežen projekt z naslovom »Vpliv jamske klime na zdravje rudarjev«. Sestavljen je iz štirih delov. V prvem delu naj bi ugotovili vplive povišanih koncentracij CO₂ na pljučno funkcijo in telesno zmogljivost rudarjev, v naslednjih fazah pa naj bi raziskali kronične vplive na zdravje rudarjev in vzroke umrljivosti ter psihološki in celični vidik vpliva povišanih koncentracij CO₂ na rudarje.

Prvi del raziskave je bil narejen letos med aprilom in septembrom, izvajali pa so ga strokovnjaki Inštituta za varovanje zdravja iz Ljubljane ter Bolnišnice za pljučne bolezni na Golniku. 26. novembra so bili vodstvu podjetja in sodelujočim pri testiranju iz našega podjetja predstavljeni rezultati.

Kot je povedal **Boris Potrč**, vodja VPD in vodja omenjenega projekta v našem podjetju, smo ob pomoči medicine dela v ZD Velenje k izvajanju raziskave pritegnili strokovnjake izven našega okolja. Primarij dr. Marjan Bilban z Inštituta za varovanje zdravja je poudaril, da je bil to zelo zahteven projekt, saj je bila to **prva tovrstna raziskava v svetovnem merilu, ki je bila izvedena v naravnem okolju**. Pred pričetkom raziskave so pregledali vso svetovno literaturo s tega področja, nabavili ustrezno opremo za testiranje, ki je ameriška, pridobili mnenje etične komisije ter pripravili rudarje na testiranje.

V nadaljevanju članka povzemamo poročilo o raziskavi in njenih rezultatih, kot sta nam ga posredovala dr. Marjan Bilban z

Inštituta za varovanje zdravja in dr. Matjaž Fležar iz Bolnišnice za pljučne bolezni na Golniku.

Vpliv povišanega atmosferskega CO₂ na parametre ventilacije in telesne zmogljivosti rudarjev na odkopu in izven njega

»**Dosedanje raziskave** pri sistematskih zdravstvenih pregledih rudarjev (pa tudi opravljene študije na populaciji rudarjev) **niso odkrile dokazljivih odstopanj v zdravstvenem stanju rudarjev.**

Ogljikov dioksid (CO₂) je inerten plin, ki ne gori. Je za 53 odstotkov težji od zraka, zato se v prostorih zadržuje pri tleh. Možnosti zastrupitve so torej prisotne v zaprtih prostorih pod nivojem vhodne točke. Je brez barve, vonja in okusa. V višjih koncentracijah ima slab kiselkast okus. Sluznic ne draži in ni strupen plin. V atmosferi je običajno prisoten v 0,03 do 0,04 odstotka.

Pri človeku ima CO₂ pomembno vlogo pri delovanju telesa. Na celičnem nivoju

sodeluje oziroma nastaja v procesu celičnega dihanja ter nekaterih drugih procesih. CO₂ je glavni dražljaj za dihalni center v podaljšani hrbtenjači in poveča pljučno ventilacijo. Na dihalni center na isti način vplivajo tudi vodikovi ioni oziroma povečana kislost krvi.

V koncentraciji v zraku, večji od 2 odstotka, CO₂ povzroča povečanje dihanja za 50 odstotkov, če je koncentracija večja od 5 odstotkov, za 100 odstotkov, če je večja od 7,5 odstotka, pa za 200 odstotkov.

Raziskovalci menijo, da je zanesljiva spodnja meja nevarnega delovanja CO₂ 3 volumnenske odstotke. Pri tej meji se pojavljajo občutki težke sape, glavobol, splošna oslabelost in zaspanost.

Dokazano je, da je 3-odstotna koncentracija CO₂ v zraku tista, pri kateri zabeležimo spremembe na človekovem zdravju. **Pri mejno povišanih koncentracijah, kot so 0,6 do 1,5 odstotka CO₂, v vdihanem zraku, z rutinskimi preiskavami sprememb na človekovem zdravju ne beležimo.** Vprašanje je, kako in če sploh te mejne koncentracije ogrožajo človekovo

Merjenje difuzijske kapacitete v reševalni komori izven jame.

Meritve ventilacije, porabe kisika v telesu in izločanja CO₂ pod obremenitvijo v jami.

Dr. Matjaž Fležar jemlje vzorec krvi za plinsko analizo arterijske krvi.

zdravje pri njihovi dolgotrajni neprekinjeni izpostavljenosti.

Narejene so bile številne raziskave in študije o vplivu teh koncentracij na človekovo zdravje (vendar ne v razmerah premogovnika), vendar si izsledki mnogih nasprotujejo in ni še jasne povezave med vplivom in posledicami.

Ljudje, ki so lahko izpostavljeni takšnim, mejno povišanim koncentracijam, so: rudarji, jamarji, astronauti, letalske posadke, delavci v izoliranih delovnih prostorih (npr. pisarnah), kjer ni primerne kroženja zraka, v prostorih, kjer dela večja skupina ljudi itd.

Namen, hipoteze ter vzorec raziskave

Namen raziskave je bil, da z meritvami parametrov pljučne funkcije v mirovanju in med telesno obremenitvijo na običajnem zraku in v atmosferi s povečano vsebnostjo CO₂, v kateri delajo rudarji pri odkopu premoga, skušamo dokazati kratkoročne in dolgoročne vplive na delovanje respiratornega sistema teh rudarjev.

Predvsem smo želeli prikazati vpliv atmosfere, predvsem CO₂, na delovanje dihalnega sistema pri rudarjih na odkopu in izmeriti njihovo telesno zmogljivost v tej atmosferi, v primerjavi z zmogljivostjo izven jame.

Osnovne delovne hipoteze so bile:

- kislost krvi bo zaradi vpliva CO₂ v zraku spremenjena,
- atmosfera v jami bo vplivala na prenos kisika v kri in pljučno kapaciteto rudarjev,
- zmogljivost rudarjev v jami bo manjša kot izven nje.

Raziskovalne metode, ki omogočajo meritve teh parametrov, so: spirometrija, difuzijska kapaciteta pljuč, plinska analiza arterijske krvi ter meritve ventilacije in porabe kisika.

V raziskavo je bilo vključenih **206 rudarjev**, ki delajo na odkopnih mestih v jami. Rudarji so najprej izpolnili dve anketi, in sicer anketo o težavah pri delu in anketo za izključitev astme.

Od 206 predlaganih rudarjev jih 23 ankete v celoti ali delno ni izpolnilo. Na podlagi odgovorov smo vse anketirane rudarje razdelili v več skupin.

V prvo skupino so spadali tisti, ki niso imeli nikakršnih omejujočih dejavnikov za sodelovanje v raziskavi, torej niso bili kadilci, niso imeli pomembnejših zdravstvenih težav in so delali na odkopu več kot 5 let. V tej skupini je bilo 71 rudarjev.

V drugi skupini, ki je štela 57 rudarjev, so bili delavci, ki so imeli en omejujoč dejavnik, t.j. kajenje. Zaradi odgovorov, ki so nakazovali možnost astme, je bilo izključenih 23 rudarjev, 29 rudarjev pa zaradi delovne dobe na odkopu, ki je bila krajša od 5 let.

Tako je bilo v raziskavo vključenih **80 rudarjev**. Od 80 rudarjev 2 nista v celoti končala testiranje zaradi ugotovljenih zdravstvenih problemov, 3 pa niso opravili testiranja v jami.

Vsak rudar, ki se je udeležil raziskave, je moral podpisati tudi izjavo »Obveščen pristanek«, v kateri je podpisal, da je razumel metode raziskave in da se zaveda, da bodo v raziskavi uporabljene v svetu že rutinsko uporabljene metode. Prav tako so vsi podpisali, da je njihovo sodelovanje pri analizi popolnoma prostovoljno in da ga lahko kadarkoli odstopijo od raziskave.

Povprečna starost v raziskavo vključenih rudarjev je dobrih 35 let, njihova povprečna skupna delovna doba 16 let in pol, povprečna delovna doba na sedanjem delu 11 let in pol ter povprečna delovna doba na odkopu 13 let in pol.

Kako je potekalo testiranje?

Pri meritvi izven jame smo vsakemu z vprašalnikom izbranemu rudarju izmerili spirometrijo, difuzijsko kapaciteto, plinsko analizo arterijske krvi v mirovanju, pred obremenitvijo, minutno ventilacijo v mirovanju (5 minut), med obremenitvijo (3 minute) in med počitkom po testu

(5 minut), parametre izmenjave plinov v pljučih v mirovanju in med obremenitvijo – porabo kisika in sproščanje CO₂ sinhrono z ventilacijo na istem aparatu in plinsko analizo na koncu obremenitve.

Rudarje, ki smo jih testirali izven jame, smo v roku 21 dni testirali tudi v jami v izstopni progi oziroma progi z izrabljenim zrakom, in sicer z minutno ventilacijo v mirovanju (5 minut), med obremenitvijo (3 minute) in med počitkom po testu (5 minut), obremenilnim testom, parametri izmenjave plinov v pljučih v mirovanju in med obremenitvijo, porabo kisika in sproščanjem CO₂ sinhrono z ventilacijo na istem aparatu ter plinsko analizo na koncu obremenitve. Spirometrijo in difuzijsko kapaciteto smo opravili v 20 minutah počitka, sinhrono meritve CO₂ v zraku pa vsako minuto testa oziroma vsake pol minute med obremenitvijo.

Rezultati

Z vprašalnikom smo izbrali 80 rudarjev, ki nimajo pljučne bolezni in delajo na odkopu.

S spirometrijo smo izključili prisotnost pljučne bolezni, tudi če je bil vprašalnik brez posebnosti. Po obremenitvi v jami nam je glede na prvi test služila za kontrolo – pričakovali smo, da se ne bo spremenila pod vplivom dela na odkopu, možen pa je vpliv utrujenosti.

Difuzijska kapaciteta je služila za izključitev kadilske okvare pljuč ali okvare pljuč v sklopu morebitne sideroze oz. artrakoze. Po obremenitvi v jami nam je glede na prvi test služila za kontrolo – pričakovali smo, da se ne bo spremenila pod vplivom dela na odkopu, možen pa je vpliv mešanice vdihanih plinov v jami – zmanjšanje difuzije.

Plinska analiza arterijske krvi nam je služila za določitev kislosti krvi, za dokaz prevelikega zadrževanja bikarbonata kot možne dolgotrajne posledice dela v atmosferi z večjo vsebnostjo CO₂ in za določitev pCO₂ v krvi kot zadnjega člena transporta CO₂ v telesu.

Merjenje ventilacije (potreba po dihanju) smo potrebovali za vrednotenje sprememb CO₂, **merjenje porabe kisika** med obremenitvijo pa smo potrebovali za oceno aerobne kapacitete (zmogljivosti) na odkopu oziroma zunaj zaradi morebitnega vpliva okolja na telesno sposobnost rudarja.

- Vrednosti CO₂ v vdihanem zraku, ki presegajo 1,2 odstotka, so povezane s povečano ventilacijo. Povečanje ventilacije v okolju z vrednostmi CO₂ v zraku 1,34 od-

stotka znaša 13 odstotkov. Parametri porabe kisika v jami (telesne zmogljivosti) z vrednostmi CO₂ v zraku niso povezani.

- Kroničnih sprememb acidobaznega sistema v krvi zaradi vpliva CO₂ nismo našli. Dihanje rudarjev je ne glede na obremenitev v jami večje za 11 odstotkov.

- Večanje dihanja sledi večanju koncentracije CO₂ v vdihanem zraku in pri koncentracijah nad 1,2 odstotka doseže 13 odstotkov, kar je v skladu s pričakovanji oziroma podatki iz do sedaj objavljenih meritev v svetu.

- Telesna zmogljivost rudarjev v jami je manjša za isti obseg, kot je povečanje dihanja ob istem nastopu anaerobnega praga.

- Ob tem je tudi porast utripa manjši. Rezultat ni odvisen od vsebnosti CO₂ v zraku.

- Parametri delovanja pljuč (pljučni volumen in pretok ter izmenjava plinov v pljučih) so normalni tako v jami kot izven nje.

Predlogi za nadaljevanje raziskave

Aparat VmaxST omogoča izmero stopnje obremenitve in ventilacije kjerkoli in kadarkoli. To pomeni, da bi pri rudarjih na delovnih mestih lahko izmerili dejansko obremenjenost med rednim delom in ne le v razmerah standardiziranega obremenilnega testa. Dobili bi konkretne podatke o dejanski obremenjenosti rudarjev na določenih delovnih mestih. S tem bi tudi ugotovili, kakšna stopnja obremenjenosti je za določeno vsebnost CO₂ v zraku še sprejemljiva za zaposlene.

Ugotovili smo, da vrednosti CO₂ do 1,2 odstotka ne vplivajo pomembneje na dihalno delo, niti na telesno zmogljivost. Kljub temu, da smo raziskavo zaradi etičnih omejitev opravljali v reguliranih pogojih do maksimalno 1,5 odstotka CO₂, menimo, da bi še večje vrednosti CO₂ bistveno vplivale na rezultate. Naši rezultati so skladni z nekaterimi raziskavami v svetu, ki so bile opravljene v reguliranih pogojih. Raziskave, ki bi bila opravljena v naravnih razmerah v premogovniku, kot je bila naša, v svetu še ni bilo.

Ocenjujemo, da bi bilo treba elemente te raziskave vključiti v redni biološki monitoring usmerjenih preventivnih zdravstvenih pregledov rudarjev. Prav tako ocenjujemo, da je pri delu v jami nujno potrebna ustrezna osebna varovalna oprema, nujne so permanentne meritve jamskih plinov, prav tako so nujni redni usmerjeni preventivni zdravstveni pregledi.

Dr. Marjan Bilban je sodelujočim pri projektu predstavil način dela in rezultate raziskave.

Nujna je promocija zdravja, usmerjena v zdrav način življenja brez kajenja. V primarni zdravstveni selekciji morajo imeti prednost nekadilci in delavci brez tudi minimalnih znakov kronične obstruktiv-

ne pljučne bolezni. Rudarjem, ki delajo na odkopu, naj se omogoči programirana zdravstvena rekreacija za ohranitev zdravja.

Pomembne rezultate pričakujemo tudi od drugega dela študije, ki naj bi osvetlila kronične učinke povišanih koncentracij CO₂ na rudarje.

Na koncu se zahvaljujemo vsem rudarjem, ki so sodelovali v raziskavi, vodstvu Premogovnika Velenje, ki je z velikim posluhom spremljalo naše delo, vodstvu službe varstva pri delu, posebej še Borisu Potrču in Igorju Jevševanju, ki sta skrbela za to, da smo se pri raziskavi resnično počutili zelo varne, bolnišnicama Golnik in Topolšica za posojeno opremo, nosilcu raziskave Zavodu za varstvo pri delu in nosilcu celotne raziskave Kliničnemu inštitutu za medicino dela, prometa in športa Kliničnega centra v Ljubljani, tehnikom in vsem drugim, ki so zaradi zaupanja v raziskavo ter v skrbi za varno in zdravo delovno okolje rudarjev pripomogli k izvedbi tega zares zahtevnega in prvega tovrstnega projekta v svetu. «

Boris Potrč

Obisk iz Kaknja

HTZ IP uspešno poslovno sodeluje z elektrogospodarstvom in premogovništvom Bosne in Hercegovine. V sklopu tega sodelovanja so se dogovorili tudi za obisk predstavnikov premogovnika Kakanj in zastopnika podjetja Valbih iz Konjice v Velenju. Gostje iz BiH so bili pri nas v začetku decembra. V HTZ IP so si ogledali vse profitne centre in spoznali njihove proizvodne programe, vizijo in načrte. V HTZ so jim posebej predstavili področje servisiranja rudarske opreme in možnosti dobave nove opreme. Želeli so si ogledati tudi jamska delovišča, in tako smo jim omogočili ogled pripraviških delovišč v jami Preloge. Posebej so jih zanimala tehnologija vrtanja in sidranja ter izdelava izolacijskih plaščev, slednje zato, ker imajo v svojem premogovniku precej težav s samovžigi premoga.

TRC Jezero bo dobil novo podobo in vsebino

V novembru je bilo ustanovljeno podjetje TRC Jezero. Namen njegove ustanovitve je oživitev turističnega območja in vsebin ob Velenjskem jezeru, postavitve turistične infrastrukture ter oblikovanje takšne ponudbe, ki bo Savinjsko-šaleško regijo uvrstilo v vrh prepoznavne turistične ponudbe Slovenije.

Za direktorja centra je bil imenovan **Peter Pušnik**, dosedanji vodja Muzeja premogovništva Slovenije, ki je takole predstavil projekt TRC Jezero:

»Projekt je zastavljen kot sodelovanje in povezovanje petih partnerjev - **Premogovnika Velenje, Gorenja, Vegrada, Ere in Mestne občine Velenje** - s turističnimi ponudniki iz regije - zdraviliščema Topolšica in Dobrna, hotelom Paka, zimsko-letnim športnim centrom Golte ter penziona in apartmaji v Savinjsko Šaleški regiji.

S takšno celovito ponudbo, sinergijskimi učinki in sodelovanjem pri promociji in skupnem nastopu na turističnih trgih bomo razvili novo zanimivo in prepoznavno turistično destinacijo, ki v tem delu Slovenije prav gotovo manjka.

Cilji projekta so privabiti različne ciljne skupine turistov v Velenje in Savinjsko-šaleško regijo, poskrbeti za prepoznavnost regije kot nove in zanimive turistične destinacije ter pozicionirati novo blagovno znamko na slovenskem turističnem trgu in v tujini.

S projektom bomo odprli možnosti za nova delovna mesta ter zaradi gospodarskega prestrukturiranja v prihodnosti Šaleške doline (energetika in rudarjenje) omogočili ohranitev delovnih mest s prerazporeditvijo na nova, turistična področja.

Projekt bomo izvajali v **več fazah**, ki bodo potekale glede na sprejete terminske plane in finančna sredstva vzporedno ali pa si bodo sledile. Na eni strani gre za oblikovanje nove turistične ponudbe, novih zanimivosti, infrastrukture, obenem pa gre tudi za povezovanje turističnih ponudnikov v regiji in širše.

Novoustanovljena gospodarska družba bo poskrbela za postavitve zabavnega parka, vodnega parka, pokri-

tih in odprtih termalnih bazenov, ureditev golf igrišča, marine in čolnarne, plaže in kopališča ob jezeru.

S tem bo tudi drugim nosilec turistične ponudbe in produktov v regiji ponujena dodatna možnost, da nove vsebine vključijo v svoje programe kot dopolnilno ponudbo. Tako bodo vsi pridobili nove ciljne skupine gostov in povečali možnosti in učinkovitost trženja. Podjetje bo skrbelo tudi za povezovanje turističnih ponudnikov v dolini in regiji, za skupen nastop, promocijo ter trženje.

Podjetje bo prevzelo trženje že obstoječih programov športno-turistične ponudbe in upravljanje športno-rekreacijskih objektov, ki jih je v Šaleški dolini veliko, niso pa dovolj izkoriščeni. Tako bo obogatena dodatna ponudba in razširjena na še eno ciljno skupino gostov: na rekreativce in profesionalne športne klube in organizacije.

Naslednja faza bo dograditev nastanitvenih objektov s pokritimi termalnimi vodnimi površinami in spremljajočimi servisnimi, wellness programi ter produkti, ki bodo ponudbo centra naredili še bolj zanimivo, atraktivno in omogočili prodajo programov skozi celo leto, tako za domače goste kot tudi za goste iz tujine.

Poleg sredstev, ki jih bodo prispevali partnerji, bo TRC Jezero kandidiral za sredstva strukturnih skladov, ki omogočajo do 40-odstotno financiranje projektov, na majhnem slovenskem prostoru pa se najbrž ne bo dalo izogniti povezovanju z drugimi strateškimi partnerji.«

»Vlagamo denar, znanje in izkušnje«

Kot že omenjeno, so partnerji pri pro-

jektu ob Premogovniku Velenje še Vegrad, Gorenje, Era in MO Velenje. Kakšni so njihovi interesi pri vlaganjih v ta projekt?

Matej Košič, direktor gradnje za trg Vegrad, d.d. in direktor Vegradovega projektivnega biroja, je poudaril, da ima **Vegrad** jasno definirano strategijo o prisotnosti podjetja v domačem kraju pri visoki gradnji novogradenj.

»Kot največji graditelj visokih gradenj v Sloveniji želimo biti prisotni pri tako velikem in pomembnem projektu za Velenje in širšo okolico, kot je TRC Jezero. Vsaka dejavnost potrebuje za zagon sredstva in če skupaj verjame-

mo v uspeh naših prizadevanj, ni bojazni za povračilo vloženih sredstev. Pričakovanja našega podjetja so večplastna. Vsekakor vidimo ob izgradnji možnost zapolnjevanja lastnih izvedbenih kapacitet v neposredni bližini sedeža podjetja, sodelujemo pri projektiranju celotnega kompleksa in nazadnje imamo lastniški delež novoustanovljenega podjetja, ki bo z razvojem prinesel tudi finančne donose.

Naša vloga v vložku je enaka vložkom partnerjev: vsi dajemo denar ter vse znanje in izkušnje, ki jih imamo vsak v svoji dejavnosti.«

Tudi v **ERI**, d.d. so prepričani, da je prihodnost nove ekonomije v okviru Evropske unije le v sodelovanju, povezovanju, združevanju kapitala in kadrov. »Eden izmed takšnih projektov je izgradnja zimsko-letnega zabavno-rekreacijskega parka, ki ga podpira večji gospodarski subjekti in lokalna skupnost.

V **ERI** nismo veliko razmišljali o tem, ali sodelovati ali ne. Preprosto smo preveč vpeti v naše okolje. Zavedamo se, da je treba že danes nastavljanje razvojne projekte in si tako zagotavljati uspešnejši jutri. Pripravljeni smo

sodelovati na konkretnih projektih, ki v osnovi zagotavljajo razvojni potencial, nova kvalitetna delovna mesta in prispevajo k večji kvaliteti življenja,« trdi predsednik uprave ERE **Gvido Omladič**.

»S projektom TRC Jezero imamo možnost postati še bolj prepoznavni. V kolikor nam bo uspelo zgraditi kvalitetno turistično blagovno znamko, si lahko obetamo dober obisk gostov, tudi iz tujine. Z razvojem turistične ponudbe si obetamo nova znanja, nova trajna delovna mesta in višjo kvaliteto življenja.

Industrija v Evropi se seli v azijske države in to je nevarnost tudi za nas. V Sloveniji bomo konkurenčni le s tehnologijami in storitvami, ki bodo zagotavljale dovolj visoko dodano vrednost. Med temi panogami ima turizem v Sloveniji veliko priložnost. In če gledamo skozi oči trgovca - z oživiljanjem prostora ob jezeru se bo povečevala tudi potreba po trgovinski ponudbi,« so prepričani v ERI.

Gorenje, d.d. v projektu TRC Jezero sodeluje s finančnim vložkom v novoustanovljeno podjetje, poleg tega ima svojega člana v nadzornem svetu, to je mag. Drago Bahun, član projektne ekipe pa je **Stanko Brunšek**, ki pravi: »Projekt TRC Jezero in sodelovanje na turističnem področju sta priložnosti, ki ju moramo izkoristiti, drugače bo regija nepopravljivo zaostala za drugimi turističnimi destinacijami. Gre za ključni strateški razvojni projekt prestrukturiranja gospodarstva, ki bo regiji zagotovil nove razvojne programe, nova delovna mesta, prepoznavnost in spremenil image regije tudi na turističnem področju.

Na eni strani gre za oblikovanje nove turistične ponudbe, novih zanimivosti, infrastrukture, obenem pa pomeni tudi povezovanje turističnih ponudnikov v regiji in širše. Razvojne možnosti na turističnem področju so precejšnje in ravno na tem področju zaostajamo. Obstaja že kar nekaj dobre turistične ponudbe in če tej dodamo še nekaj novega, potem uspeh ne bo izostal. Seveda se moramo usmeriti na zanimive programe, ki jih bo mogoče uspešno tržiti.«

»Do večje prepoznavnosti kraja, občine ne vodijo bližnjice ter občasni nastopi in predstavitve, temveč načrtno oblikovanje in razvijanje turistične ponudbe ter produktov na dolgi rok,« menijo v **Mestni občini Velenje**.

Zato so že v strateški razvojni plan turizma, ki ga je MO Velenje sprejela leta 1998, zapisali, da bomo v Velenju in Šaleški dolini za turistični razvoj ustvarjali takšne razmere, ki bodo prispevale k oblikovanju prepoznavne turistične ponudbe Savinjsko Šaleške regije in Velenja, s tržno uspešnim razvojnim produktom, ki bo s svojimi vsebinami in atraktivno ponudbo nadgradil dosedanje tovrstno ponudbo v slovenskem prostoru, ter privabil k nam goste iz držav Alpe Adria in cele Evrope.

Mestna občina Velenje se je prav iz

ustanovitve konzorcija priložnost, ki jo je treba izkoristiti, saj je mogoče zaznati, da tudi v drugih regijah v Sloveniji, predvsem pa večje gospodarske družbe, prav v turizmu iščejo nove priložnosti za vlaganje kapitala v nove projekte.

Osnovni cilji novih vsebin in atraktivne ponudbe novega termalnega vodno-zabavišnega letno-zimskega parka ob Velenjskem jezeru so predvsem: povečati prepoznavnost turistične ponudbe in produktov v MO Velenje in Šaleški dolini, povečati število dnevnih obiskov domačih in tujih gostov,

S projektom bomo odprli možnosti za nova delovna mesta ter zaradi gospodarskega prestrukturiranja v prihodnosti Šaleške doline omogočili ohranitev delovnih mest s prerazporeditvijo na nova, turistična področja.

teh razlogov zavzeto vključila v aktivnosti za ustvarjanje pogojev za razvoj turistične ponudbe na lokaciji TRC Jezero. Urad za okolje in prostor je pripravil v letu 2001 izhodišča in razpisno dokumentacijo za javni natečaj za pridobitev idejnih rešitev razvoja TRC pod naslovom »Velenjska jezera«. V jeseni leta 2001 je bil imenovan projektni svet in leta 2002 konzorcij podjetij, ki so pokazala interes in pripravljenost sodelovati pri oblikovanju in razvoju turistične ponudbe Velenja in Šaleške doline na lokaciji TRC ob Velenjskem jezeru.

»Glede na možnosti, ki jih ponuja Savinjsko-šaleška regija za razvoj turistične dejavnosti, sta sodelovanje in

povečati potrošnjo gostov, povečati število domačih in tujih nočitev, razširiti sezono skozi celo leto in zagotoviti enakomeren razvoj in trženje turistične ponudbe MOV ter vključevanje v regijske in nacionalne marketinške akcije in projekte.

Pomemben motiv, ki ga imajo partnerji konzorcija v tem projektu, pa je tudi dejstvo, da bo termalni vodno-zabavišni letno-zimski park nudil možnost ohranjanja delovnih mest s prerazporejanjem zaposlenih ter odpiranja novih delovnih mest in zaposlovanje mladih v domačem okolju,« meni **Alojz Hudarin**, član projektne skupine iz MO Velenje.

Diana Janežič

Rešitev, koristna za vse

Število delovnih invalidov v Premogovniku Velenje se v zadnjih letih zaradi načrtnega vlaganja v varstvo pri delu in humanizacijo delovnih procesov absolutno in relativno zmanjšuje. Leta 1998 jih je bilo v Premogovniku Velenje 842 ali 22,24 odstotka, letos pa 687 ali 21,6 odstotka.

Od skupnega števila delovnih invalidov je bilo letos v Premogovniku Velenje zaposlenih 312, v HTZ IP pa 375. Invalidsko podjetje HTZ je bilo kot invalidska delavnica oblikovano pred 15 leti, od leta 2001 pa deluje kot samostojna pravna oseba. Njegovo poslanstvo je med drugim zagotavljanje delovnih mest, primernih za produktivno zaposlovanje delavcev z omejitvami.

Da bi zagotovili več sredstev za razreševanje problematike produktivnega zaposlovanja invalidov, je HTZ IP v začetku tega leta zaprosil Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve za soglasje za povečanje števila zaposlenih, saj država prav prek invalidskih podjetij namenja sredstva za pomoč pri razreševanju te problematike.

HTZ IP je soglasje ministrstva dobilo v začetku novembra, in sicer za povečanje števila zaposlenih za 209 delavcev. Uprava Premogovnika Velenje je nato na osnovi tega soglasja sprejela odločitev, da s 1. januarjem 2004 v HTZ IP **prenese dejavnost vzdrževanja in urejanja transportnih naprav**, in s tem 189 delavcev, od tega 117 delovnih invalidov.

V okviru dejavnosti vzdrževanja in urejanja transportnih naprav spada delo: čiščenje glavnega in etažnega odvoza ter upravljanje transporterjev glavnega, etažnega in pripravskega odvoza ter sedežnic za prevoz ljudi.

Finančni učinek tega ukrepa bo okoli 300 milijonov SIT državnih sredstev na leto, s čemer bomo v poslovnem sistemu uspešneje razreševali problem produktivnega zaposlovanja invalidov.

Uprava Premogovnika je pred dokončno odločitvijo o izločitvi omenjene dejavnosti pridobila soglasje sveta delavcev in sindikata obeh podjetij, z delavci, ki spadajo v to dejavnost, pa se je pogovarjala tudi na delnih zbiorih delavcev in na seji aktiva invalidov.

Tako je na slednji **Janko Lukner**, direktor za kadrovske splošno področje

Uprava Premogovnika je pred dokončno odločitvijo o izločitvi omenjene dejavnosti pridobila soglasje sveta delavcev in sindikata obeh podjetij, z delavci, ki spadajo v to dejavnost, pa se je pogovarjala tudi na delnih zbiorih delavcev in na seji aktiva invalidov.

je, dejal, da je odločitev za prenos dejavnosti koristna za vse. »Bonitete se zmanjšujejo vsem delavcem, bolnim in zdravim. Država pa na drugi strani namenja sredstva za produktivno zaposlovanje invalidov, saj se zaveda, da so težko zaposljivi.

Zato so omenjena sredstva priložnost, da dolgoročno poskrbimo za produktivna delovna mesta, tako za zdrave delavce kot za invalide.«

Dušan Zapušek, strokovni delavec v socialni službi, pa je poudaril posebno zaščito invalidov: »Država z dodeljevanjem omenjenih sredstev ščiti invalide, da ne ostanejo brez zaposlitve. Po pravni plati imajo invalidi najvišjo možno zaščito zaposlitve, saj se v primeru stečaja invalidskega podjetja, delovni invalidi avtomatično priključijo matičnemu podjetju.«

Uprava je prizadetim delavcem zagotovila, da se njihov nivo pravic iz delovnega razmerja po prenosu dejavnosti v HTZ IP ne bo v ničemer spremenil.

V ta namen so vodstvi obeh podjetij in vsi delavci, ki bodo premeščeni, podpisali več dokumentov. To so aneks k pogodbi o medsebojnem sodelovanju med HTZ IP in Premogovnikom Velenje, pogodba o prevzemu delavcev na podlagi prenosa dejavnosti in aneks k pogodbi o zaposlitvi.

Za delavce sta najpomembnejša sklepa, da se v primeru prenehanja novega delodajalca, torej HTZ IP, brez prekinitve znova zaposlijo pri starem delodajalcu, torej v Premogovniku Velenje, ter da zanje veljajo pravice in obveznosti po določbah kolektivnih pogodb, ki zavezujejo Premogovnik Velenje.

Glede sodelovanja premeščenih delavcev pri soupravljanju je bilo dogovorjeno, da bodo imeli svoje predstavnike, in sicer 3, v svetu delavcev HTZ IP, kot člani svoje sindikalne podružnice pa bodo delovali pod okriljem Premogovnika Velenje.

Česa smo se naučili v letu 2003

Štiriinštirideset zaposlenih v Inštitutu za ekološke raziskave ERICo Velenje se je v letu 2003 udeležilo šestinštiridesetih različnih izobraževanj ali usposabljanj. Poleg tega smo v inštitutu pripravili še sedemnajst internih usposabljanj, več kot dvajset zaposlenih pa se izobražuje tudi v okviru formalnih visokošolskih in podiplomskih programov.

Tako smo tudi v tem letu več kot uspešno izpolnjevali eno izmed pomembnih postavk naše strategije – neprestano izobraževati in izpopolnjevati zaposlene in s tem večati znanje, največji inštitutov kapital.

Leto 2003 smo v smislu izobraževanja začeli delovno, saj smo v sodelovanju z Biotehnično fakulteto iz Ljubljane konec januarja pripravili redno letno delovno srečanje znanstvenikov, ki sodelujejo v mednarodnem programu o vplivih zračnih onesnažil na naravno in kmetijsko vegetacijo. Tridnevno srečanje je bilo že šestnajsto tovrstno, prvič pa je potekalo v Sloveniji.

Na srečanje je prišlo več kot petdeset znanstvenikov iz različnih držav, med njimi je bilo tudi šest raziskovalcev inštituta ERICo. Na srečanju so se predstavili s tremi posterji, mag. Nataša Kopušar pa tudi s predavanjem o vplivih fotooksidantov iz onesnaženega zraka na kmetijske rastline. Naslov predavanja je bil Effect of air pollutants on leaf injuries, biomass production and content of antioxidants in white clover, med soavtorji pa so bile tudi Natašine sodelavke Leopolda Pačnik, Karin Savinek in dr. Cvetka Ribarič Lasnik.

Januarja je bila v Velenju tudi 4. konferenca kakovosti, ki jo vsako leto organizira Društvo za kakovost in ravnanje z okoljem Velenje. Udeležilo se je devet sodelavcev inštituta ERICo, na konferenci pa je svoj referat z naslovom Vlaganje v znanje za razvoj ERICa predstavil direktor inštituta, mag. Franc Avberšek.

Direktor in poslovna sekretarka sta se februarja seznanjala z zakonom o delovnih razmerjih, predstavnici laboratorija sta si ogledali laboratorij na Dunaju, raziskovalka Karin Savinek, ki v ERICu vodi knjižnico, pa je bila na seminarju o katalogizaciji v sistemu CO-BISS.

Marec je bil mesec izobraževanja predvsem za kemike, ki so bili na 3. letni konferenci slovenskih laboratorijev, na VI. mednarodni šoli ionske kromatografije, na seminarju o zagotavljanju primerljivosti rezultatov v kemiji, izpopolnjevali pa so se tudi v delu s tekočinskim kromatografom visoke ločljivosti.

Biologa Alenka Rošar Drev in Rudi Ramšak, ki se ukvarjata z analizami voda, sta bila na 8. strokovnem sestanku laboratorijev za vode, marca pa je bil tudi seminar »Train The Trainers«, ki se ga je udeležil vodja ERICovega oddelka za izobraževanje in trajnostni razvoj, mag. Emil Šterbenk.

Na seminarju so se učili celostne priprave in organizacije predavanj, kar poleg vsebinske priprave obsega še marsikaj: izbira in ureditev prostora, izbira in uporaba avdiovizualnih sredstev, priprava delovnih listov in evalvacijskih vprašalnikov za udeležence izobraževanj... Aprila in maja so naši raziskovalci obiskali univerzo v Gradcu, veterinarski inštitut v Ljubljani, konferenco Easy Eco in seminar o evropski direktivi o celovitem preprečevanju in nadzoru onenessaženja.

Učili in izpopolnjevali smo se tudi v poletnih mesecih. Nekaj naših raziskovalcev je šlo v Ljubljano na seminar z naslovom Skupaj za okolju prijazno prihodnost, ki sta ga v sodelovanju pripravila Mestna občina Ljubljana in mesto Dunaj, obravnavali pa so problematiko ravnanja z odpadki.

Nekateri so se na Vrhniki izpopolnjevali na področju monitoringov in čiščenja odpadnih vod, mag. Samar Al Sayegh Petkovšek, ki v ERICu vodi raziskave onesnaženosti gozdnih rastišč, pa je bila v poletni mikološki šoli na Pokljuki. Vodja laboratorija, mag. Julija Beričnik Vrbovšek, je bila julija na seminarju o certificiranju v Evrop-

ski uniji, Natalija Špeh pa se je udeležila mednarodne konference o lokalni agendi.

Med naslovi izobraževanj, ki so se jih udeležili zaposleni v ERICu, najdemo zelo raznolike tematike, saj je tudi razpon raziskav in storitev, ki jih opravljajo, zelo širok.

Tudi iz udeležbe na usposabljanjih pa je razvidno, da se je inštitut v tem letu usmeril na novo področje. Veliko dela, truda in investicij so vložili v organsko kemijo, saj so prepričani, da se jim bo to v prihodnjih letih dobro obrestovalo. Največ sta se na tem področju izobraževali Milojka Bedek in Klara Orešnik. Bili sta na mednarodni konferenci o masni spektrometriji, na seminarju o kontroli živil in na šolanju za delo z masnim spektrometrom API 3000.

Spodaj podpisana sem se v letu 2003 udeležila delavnice z naslovom Kreativno pisanje. Če sem se česa naučila, je to gotovo dobro tudi za vas, dragi bralci.

Pa SREČNO vam voščimo iz inštituta ERICo!

Mojca Ževart

Uspelo nam je!

Nedvomno je letošnje leto v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje zaznamovano s projektom Golte. Največji delež del pri tem projektu je padel na hčerinsko firmo HTZ IP. Začelo se je v avgustu, ko so si sodelavci na Južnem Tirolskem ogledali dve sedežnici in nadaljevalo s pogajanjem o nakupu, podpisu pogodbe in pripravo na izgradnjo nove trisežnice Medvedjak.

Dobro se spominjam prvega stika z odgovornim projektantom, ko mi je kar naravnost povedal, da takih optimistov še ni srečal. Takrat smo namreč kar precej natančno načrtovali, da mora sedežnica obratovati v začetku sezone 2003/04, na razpolago pa smo imeli samo dva meseca. Dokumentacija je začela nastajati, prihajala so soglasja, dovoljenja, plani, koordinacije... Veseli smo bili, ko so gradbeniki izkopali prve temelje za stebre, še bolj pa smo bili veseli, ko so jih zabetonirali. Komaj smo čakali na ustrezno trdnost betona, da bi lahko zmontirali stebre. Odločili smo se za helikoptersko montažo in v enem tednu speljali montažo stebrov - od navezave stikov s Švicarji, ki so prispevali helikopter, do pridobitve vseh soglasij in montiranja stebrov v mrazu in megli. Takrat smo si v ozkem krogu tehničnega vodstva v HTZ že rekli: »Uspelo nam bo!« Vendar bolj potihoma, ker je postajalo vedno bolj hladno, razmere za delo pa vedno bolj ekstremne.

Moram pa priznati, da sta nervoza in tudi skrb postajali vsakodnevnimi spremljevalki. Kar nekajkrat so bili koordinacije in drugi dogovori na gradbišču izvedeni s povišanim tonom, a zastavljen cilj je bil močnejši in motivator. Zadnja prelomnica v gradnji je bila izdelava spleta vrvi in zagon sedežnice. Sledila so testiranja, montaža sedežev, nastavitve parametrov, urejanje trase...

Zelo intenzivno smo naposled pripravljali še dokumentacijo za strokovni tehnični pregled in tehnični pregled. Takrat smo dokončno rekli: »Uspelo nam je!«

Zahvaliti se moram vsem sodelavcem v podjetju HTZ IP, ki so delali v težkih razmerah in v zelo kratkem času opravili zahtevna dela. Priznanje pa dajem vsem drugim izvajalcem in strokovnim sodelavcem za kvalitetno opravljena dela.

Stanko Zagoršek

1 Pogled z zadnje strmine Medvedjaka proti hotelu;

2 Helikopter prinaša enega od več kot štiri tonskih stebrov nove trisežnice;

3 Posvet ekipe pred začetkom montaže stebrov;

4 Pred namestitvijo stebra ga je bilo treba razelektriti s posebno palico;

5 Helikopter ruske izdelave Kamov 32 je upravljal švicarski pilot. Helikopter je namenjen samo za prenašanje tovorov, zato ima vgrajena dva motorja po 2400 KS. Ima dva zaporedna nasproti vrteča rotorja, repnega rotorja pa nima. Delo je močno ovirala megla, saj je za tovrstno delo s helikopterjem potrebna dobra vidljivost.

Foto 1-7,9 Hans Avberšek

6

6 Pri montaži stebrov sta bili potrebni izredna usposobljenost pilota za lebdenje helikopterja v zraku in ekipe na tleh, ki je morala stebel naravnati na zebetonirane vijake v temelju. Pri tem je bil talni efekt (veter, ki ga je povzročal helikopter) izredno močan.

7 Najzahtevnejši del posla: najtežji stebel, 4,5 t, je bilo treba naravnati na kar osem vijakov, pri tem je moral helikopter lebdeti skoraj 11 minut.

7

8 Med montažo so bile vremenske razmere zelo spremenljive: bilo je mrzlo, vetrovno, megleno, tudi sneženo. Na fotografiji sta glavna in odgovorna za montažo Martin Mihelak (levo) in Vlado Sredenšek (desno).

9 Po postavitvi stebrov je bilo treba napeti jekleno vrv in nanjo pritrčiti sedeže.

8

2003. 10. 22

9

10

10,11 Priprava za spletnje in spletnje jeklene vrvi;

12 Detajl iz predmontaže stebrov;

13 Montaža pogonske postaje trisedežnice

11

12

13

14 Delavci so dela začeli v jutranjem in končevali v večernem mraku.

15 Dela so potekala v izredno težavnih razmerah in delavci so jih zmogli s skrajnimi napori in voljo. Na fotografiji je viden teren, po katerem so se morali prebijati po delovišču - na nekaterih mestih je bilo tudi prek pol metra blata.

16 Pogled na pogonsko postajo trisedežnice Medvedjak

Foto 8, 10 -16 Branimir Glinšek

14

15

16

Orodje 5S in delovne skupine

V okviru metode 20 ključev smo v HTZ IP v poletnih mesecih začeli z aktivnostmi v delovnih skupinah. Skupaj s ključarji ključa 1 (Čiščenje in organiziranje) in ključa 3 (Delo v delovnih skupinah) smo zasnovali delovne skupine in za vodje teh delovnih skupin izvedli izobraževanje, ki smo ga predstavili v oktobrski številki Rudarja.

Vsaka skupina opremi informacijsko tablo s podatki, ki dajejo sodelavcem koristne in razumljive informacije.

Kot pri vsakem začetku, smo se morali tudi pri delu delovnih skupin dobro organizirati. Tako smo že takoj uporabili povezovalne učinke metode 20 ključev in tako uporabili orodje 5S, ki nam ga ponuja ključ 1.

Geslo orodja 5S je »5S za olajšanje dela«, kjer vsak S pomeni korak k bolj urejenemu delovnemu okolju in posledično varnejšemu delu. Črke S so kratice japonskih besed, ki v prevodu pomenijo:

Seiri – sortiranje in odstranitev vseh nepotrebnih stvari

Seiton – organiziranje stvari, ki jih potrebujemo

Seiso – čiščenje, potem ko smo vse organizirali

Seiketsu – vzdrževanje reda in čistote s standardizacijo

Shitsuke – vzdrževanje samodiscipline

Čiščenje in organiziranje olajša/zmanjša potrebno delo in ustvarja priložnosti za delo pri drugih aktivno-

stih pri stalnem izboljševanju poslovanja. Da pa bomo v delovnih skupinah lažje uveljavljali orodje 5S in za boljšo organiziranost dela, smo v podjetju postavili modelne oglasne table, na katerih so zaposlenim na razpolago informacije o delovanju podjetja in informacije o aktivnostih posameznih delovnih skupin.

V prihodnje bo vsaka delovna skupina imela svojo informacijsko tablo, ki jo bodo opremili z informacijami o njihovi delovni skupini in s svojo izvirnostjo poživili izgled in urejenost delovnih prostorov. Delovne skupine bodo ob pomoči ključarjev na teh tablah objavljale lastne cilje in aktivnosti za doseg teh ciljev. Seveda so vse aktivnosti povezane v duhu ciljnega vodenja s cilji HTZ Velenje.

Osnovne informacije, ki jih lahko razberejo vsi zaposleni, so ime in geslo delovne skupine, področje delovanja delovne skupine in njeni člani. Poleg teh informacij pa bodo na tablah tudi

cilji (strateški cilji podjetja, cilji na ravni PC in cilji delovne skupine), aktivnosti (akcijski načrt), rezultati, ideje in pohvale.

Seveda bo vsaka skupina opremila tablo s primernimi podatki, ki bodo dali zaposlenim razumljive in koristne informacije. Člani in vodje delovnih skupin se bodo v smislu cikla PIKA (Planiraj – Izvedi – Kontroliraj – Analiziraj) srečevali ob tablah na 15 minutnih sestankih, kjer bodo analizirali in kontrolirali izvedeno delo ter planirali nadaljnje aktivnosti na osnovi pobud članov delovnih skupin.

Delovanje delovne skupine je timsko delo, kjer pridejo do besede tudi delavci na ožjem delovnem področju. Zaposleni imajo priložnost analizirati probleme in predlagati rešitve svojim nadrejenim na strukturiran, organiziran način, to pa daje zaupanje delavcem in nadrejenim za skupno reševanje tudi drugih problemov.

Zaposleni se tako naučijo učinkovitih tehnik za reševanje problemov, petkrat se vprašajo zakaj (5Z), dokler ne odkrijejo glavnega vzroka problema. Tako pričnejo ceniti vrednote postopkov. Spoznajo, da je postopek potreben zaradi preprečevanja ponovnega pojava problema, kar jim olajša delo. Bistveno pa je, da jim ta postopek ni vsiljen od zgoraj, ampak ga naredijo sami. Delovno mesto ne pomeni zgolj opravljanja vsakodnevnih opravil, ampak postane zabavno, še posebej, če se vname konkurenca med skupinami, takrat celotno podjetje zaživi z večjo energijo.

Zato naj še enkrat poudarim, da je bistvo filozofije ključa 1 olajšati delo in istočasno zagotoviti večjo varnost. Izkušnje jasno kažejo, da utrujen in nezadovoljen delavec ni varen in produktiven delavec. Če bomo vsi sprejeli takšen način dela, potem bomo zastavljene cilje tudi dosegli in lahko rekli, da smo uspešni in učinkoviti.

Anja Riček

Veljavo imajo ljudje in znanje

4. december je god sv. Barbare. Njena legenda je dobro poznana rudarjem, ki so jo tudi izbrali za svojo zavetnico. Verjeli so v njeno moč, v njeno dobroto. V stiski so jo prosili za pomoč in ji darovali, pri njej iskali načine za obvladovanje neznanega, neracionalnega, mističnega.

»Tudi danes ne najdemo vseh odgovorov na naša vprašanja. Narave, s katero delamo tisti, ki smo se s poklicem zapisali rudarjenju, še vedno ne moremo obvladati. To nam je na najbolj surov način letos tudi pokazala.

Danes je mit o Barbari mogoče razumeti kot sporočilo, da je treba zreti v prihodnost, da je pomembno poznati in negovati poslanstvo in videti pred seboj jasen cilj.

Ni naključje, da smo v Premogovniku Barbaro povezali z znanjem. V našem poslovnem sistemu v znanje verjamemo, verjamemo v sposobne ljudi, ki znajo, in to znanje pri svojem delu uporabljajo in razvijajo. Naša vera je vera v znanje, je vera v ljudi,« je med drugim nagovoril udeležence letošnjega praznovanja godu sv. Barbare 4. decembra v Muzeju premogovništva Slovenije **dr. Evgen Dervarič**, direktor Premogovnika Velenje.

Tudi gostitelj večera, predsednik Društva inženirjev in tehnikov **Marko Mavec**, je najprej obudil legendo o sv. Barbari in nato poudaril pomen znanja z besedami: »Nikjer na svetu ne pridobivajo pod zemljo tako velikih količin premoga v tako zahtevnih geotehničnih razmerah, kot je to pri nas. Tega si tudi v Velenju ne bi mogli privoščiti, če ne bi vlagali v znanje in razvoj, če ne bi dajali veljave ljudem in znanju.

Zato smo si zgradili pomemben kapital: ljudi z znanjem, voljo in strokovnostjo. Da želimo za naš Premogovnik in za kraj, v katerem prebivamo, le še vzpore, kaže tudi dejstvo, da ljudje v Premogovniku želijo nova znanja, se želijo izobraževati in se zaradi tega tudi marsičemu odpovedati.«

Tistih, ki so to bili letos, je bilo pet. Njihove naloge je na kratko predstavil direktor, nato pa jim čestital in izročil spominska darila.

Mag. Zdenko Založnik je 7. marca letos na Naravoslovnotehniški fakulteti – oddelku za geotehnologijo in rudarstvo v Ljubljani uspešno zagovarjal

Od leve: dr. Evgen Dervarič, mag. Zdenko Založnik, mag. Vladimira Lepko, mag. Marijan Lipičnik, Jože Krk in Marko Mavec, manjka Robert Krenker

magistrsko delo z naslovom »Varnostni sistemi v premogovništvu«. Rezultati naloge so pomemben prispevek na področju varnostnih sistemov v premogovništvu pri pridobivanju premoga s podzemno eksploatacijo.

Mag. Vladimira Lepko je magistrsko delo z naslovom »Zasnova informacijskega sistema za potrebe vrhnjega managementa holdinga« zagovarjala 29. septembra na Fakulteti za organizacijske vede v Mariboru. V nalogi je obravnavala področje informacijskih sistemov v managementu z vidika večje izkoriščenosti sodobne informacijske in komunikacijske tehnologije v procesu odločanja, načrtovanja in pri spremljanju izvajanja nalog.

Mag. Marijan Lipičnik je izdelal magistrsko nalogo z naslovom »Primerjalna analiza modelov spodbujanja podjetništva z aplikacijo na slovenske razmere« in jo na Ekonomsko-poslovni fakulteti v Ljubljani 29. oktobra tudi uspešno zagovarjal. Spodbuditi posameznika, da se odloči za tvegano, samostojno, podjetniško pot, zagotovo ni preprosto. Pomen okolja za nastajanje in razvoj podjetništva je temeljni raziskovalni objekt magistrske naloge.

Jože Krk je 31. januarja letos na Fa-

kulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko v Mariboru uspešno zaključil visokošolski strokovni študij. Izdelal je diplomsko delo z naslovom »Zemeljskostična zaščita v resonančno ozemljenem elektroenergetskem omrežju«. Obravnaval je problem, kako nastaviti in s tem urediti pravilno delovanje usmerjenih zemeljskostičnih zaščit na nekaterih paralelnih priključenih odvodih, ki so sestavni del električnega omrežja z resonančno ozemljeno nevtralno točko. Med drugim je ugotovil veliko pomembnost pravilnega polaganja srednje in visokonapetostnih kablov v kabelskih kinetah.

Robert Krenker je 11. januarja letos z diplomskim delom »Logistična podpora profitnemu centru proizvodnje gradbenih materialov v HTZ Velenje« na Fakulteti za pomorstvo in promet uspešno zaključil visokošolski strokovni študij.

V diplomskem delu je obdelal napredne transportne tehnologije, vrste transporta, transportnih sredstev ter transportne poti, pa tudi pakiranje, embaliranje in skladiščenje proizvodov profitnega centra.

Vsem iskrene čestitke!

Diana Janežič

Najpomembnejša je hitra pomoč

V soboto, 6. decembra, so imeli člani reševalne čete Premogovnika Velenje zadnjo vajo v tem letu. Predpostavka vaje je bil vdor plina na novem odkopu –100 A v jami Preloge jug. Kako je prišlo do njega? Na omenjenem odkopu se je v tretji delovni izmeni pojavil večji zrušek premoga. Moštvo ga do konca izmene ni zmoglo sanirati, zato so na delovišču ostali štirje delavci in delo nadaljevali. Pri tem pa je prišlo do močnejšega izbruha ogljikovega dioksida in metana.

Metanometri so vključili alarm, ki je dežurnemu Premogovniku dal vedeti, da je nekaj narobe. Ob 5.15 je sklical jamsko reševalno četo. V reševanje štirih sodelavcev se je vključilo 5 jamskih reševalnih ekip ter ekipe voda zvez in transporta.

Vodja reševanja v bazi je bil mag. Bogdan Makovšek, v vaji pa sta sodelovala zdravnik dr. Zdenko Kikec in dr. Pavle Grošelj. Na vaji je sodelovalo 112 aktivnih reševalcev in članov tehničnega vodstva.

Kot je v navadi, so reševalci ob koncu vaje naredili analizo reševanja. Dogajanje med vajo so povzeli vodja Proizvodnje Vinko Kotnik, tehnični direktor mag. Marjan Kolenc in direktor dr. Evgen Dervarič. Vsi so poudarili časovno komponento reševanja, ki je v primeru, da je reševalce treba sklicati prek pagerjev, predolga. Zato mora reševanje med rednim delovnim procesom temeljiti na reševalcih, ki so v jami oziroma čim bližje dogodku nesreče. Le tako je lahko pomoč hitra in učinkovita.

Dr. Dervarič je ob koncu vaje vsem zaželel uspešno in zdravo leto 2004 in dejal: »Leto 2003 je bilo za vas reševalce in za celoten kolektiv Premogovnika Velenje zelo težko. Pokazalo se je, da je poslanstvo jamskih reševalcev izjemno pomembno, prav tako sta pomembni vaša dobra pripravljenost in usposobljenost.

V delovnem in poslovnem smislu pa bo letošnje leto uspešno. Odkopali bomo 4,235 milijona ton premoga, delali bomo 30 dni več, kot smo načrtovali. Dokazali smo, da na naših plečih lahko sloni energetska situacija v Sloveniji. Prav tako dobro kaže za prihodnje leto, saj naj bi odkopali 4,1 milijona ton premoga.«

Ob koncu letošnje sklepne reševalne vaje so se člani čete poslovili od dveh svojih članov, in sicer Franja Jajčevića in Matije Filipoviča.

Franjo Jajčević (na fotografiji levo) se je upokojil. Član jamske reševalne čete je bil 26 let in v tem času je sodeloval v več reševalnih akcijah, predvsem med leti 1976 in 1988. Nazadnje je bil dežurni Premogovnik.

Matija Filipovič je četo zapustil zaradi zdravstvenih razlogov. Reševalec je bil 21 let in je med leti 1983 in 1988 sodeloval v več reševalnih akcijah, predvsem pri sanacijah požarov.

Diana Janežič

Kako povezati mlade z delom?

V Šolskem centru Velenje je 27. in 28. novembra potekal projekt Promocija poklicev in poklicnega izobraževanja, kjer so predstavili pomen in možnost poklicnega izobraževanja Šolski center Velenje, Šolski center Slovenj Gradec, Srednja strojno-kovinarska šola Ravne na Koroškem in Šolski center Muta.

Nazorno so prikazali poklice šivilje in krojača, kuharja in natakara, mizarja, oblikovalca kovin, orodjarja, energetika, elektronika, rudarja, tesarja, zidarja.

Predstavitve je bila namenjena mladim, osnovnošolcem, ki se šele odločajo o svoji nadaljnji poti šolanja, popestrjena pa z glasbenimi nastopi, modno revijo, tekmovanji med mladimi. Na srečanje so povabili osnovnošolce s Koroške, iz Šaleške in Zgornje Savinjske doline. Prikazali so jim tudi možnosti vertikalnega izobraževanja – od poklicne šole do univerzitetnih nazivov. Mladim so spregovorili tudi ljudje, ki so svojo poklicno pot začeli z poklicnim izobraževanjem, nato pa uspeli tudi na drugih področjih.

Prikazali so možnosti in privlačnost poklicnega izobraževanja, od katerega pa so poti odprte na vse strani, kamor pač kdo želi. Tako so poskušali mladim pomagati, da najdejo svoj pravi interes in povezavo s svetom dela.

Pri projektu je sodelovala tudi Poklicna in tehniška rudarska šola s predstavitvijo poklica rudar (na fotografiji). Kot je povedal vodja praktičnega pouka rudarjev Alojz Kos, so poskušali osnovnošolcem približati poklic rudarja s pomočjo informativnega gradiva, ki je vsebovalo predmetnik izobraževanja, razpis štipendij in prospekte.

Pozornost je zbujal ligi, ki je zabaval mimoidoče in delil bonbone. Zanimanje za ogled predstavitve izobraževanja za rudarja so poskušali povečati prek igre, risanja rudarskega znaka in rudarja, pri čemer so najboljše nagradili.

Predstavili pa so tudi rudarsko uniformo in razstavni prostor popestrili z zbirko kamenin in mineralov. Obisk njihovega razstavišča je bil velik, vzdušje prijetno in predstavitev poklica rudar je bila uspešna.

Prav to pa lahko rečemo tudi za celoten projekt regijske promocije poklicev in poklicnega izobraževanja, prvi tovrstni, ki naj bi od slej vsako leto pritegnil pozornost osnovnošolcev in njihovih staršev, in jim pomagal pri odločanju, kje po končani osnovni šoli nadaljevati šolanje za bogato življenje.

Dragica Marinšek

Več kot le učenje slikarskih tehnik

Odbor za kulturo je med svoje aktivnosti za zaposlene letos uvrstil tudi likovni tečaj za odrasle. Začel se je 5. novembra, vodi ga profesor Darko Slavec, poteka pa ob sredah v Mayerjevi vili v Šoštanju.

Na tečaj se je prijavilo 17 likovnega pouka željnih, tako naših sodelavk in sodelavcev kot tudi ljubiteljev umetnosti izven našega podjetja ter tako tistih, ki slikajo že dolgo in so celo že razstavljali kot tudi popolnih začetnikov.

Kako pa je prof. Slavec zadovoljen z njimi? »Presenečen sem nad nivojem znanja, ker sem pričakoval šibkejšega. Predvsem me zelo veseli, ker udeleženci tečaja s pridom poslušajo, reagirajo, saj redno prinašajo domače naloge, te pa so presenetljivo dobre. Seveda so med njimi tudi slabše, ampak to je normalna slika vsakega tečaja in če bi vsi vse vedeli, tečaj ne bi bil potreben,« je sklenil prof. Slavec.

Diana Janežič

Mnogim v podjetju je ime prof. Darka Slavca dobro poznano, saj je odbor za kulturo v preteklih letih že organiziral nekaj njegovih predavanj. Vsa so bila dobro obiskana in zelo zanimiva. Tokratni likovni tečaj, ki bo obsegal deset triurnih srečanj, je kombinacija predavanj, praktičnega dela in izdelave domačih nalog z njihovo kasnejšo analizo.

Česa vsega se bodo tečajniki učili in kakšen je namen tečaja, je prof. Slavec takole predstavil: »Tečaj je zelo intenziven. Začeli smo z risanjem, nadaljevali pa bomo s slikanjem v različnih tehnikah, na primer akvarelu, temperi oziroma gvašu.

To bodo enostavni slikarski posegi, vendar naj bi tečajniki na koncu obvladali risbo, imeli dovolj podatkov o pristopu k risanju, slikanju, spoznali bodo različne risarske in slikarske tehnike, pojme o kompoziciji, zlatem rezu, znali bodo risati elegantno in pravilno, modelirati, senčiti, tonirati.

Pomembno je tudi, da bodo dobili občutek za opazovanje narave, za način izražanja sebe, dobili zaupanje vase, spoznali bodo osnovne parametre, s katerim naj bi ustvarili svoje likovno delo, tudi če bo zelo preprosto.

Z vsem tem širimo tudi likovno kulturo in pogled v lastno osebno ustvarjalnost, v sebe. S tečajem namreč tudi gradimo osebnost, predvsem našo optično pozornost do vizualnih fenomenov narave.

Namen tečaja ni v doseganju vrhunskih rezultatov, v nagrajevanju, ni prestižnega značaja. Gre za svobodomiseln, sproščeni uk in vsak sam bo s svojim delom, napre-

dovanjem, novimi znanji in sposobnostmi nagradil samega sebe.«

Sv. Barbara tudi v Vinski Gori in Andražu

God zavetnice rudarjev so z mašo v nedeljo, 7. decembra, počastili tudi v cerkvah v Vinski Gori in v Andražu. Upokojeni in aktivni rudarji, ki so doma v Vinski Gori in bližnji okolici, so se ob tej priložnosti zbrali že 6. leto zapored. Mašo je daroval župnik Tone Krašovec.

V Andražu v občini Polzela pa so se aktivni in upokojeni rudarji na pobudo društva upokojencev Andraž letos prvič odločili za takšen način posvetitve dneva svoje zavetnice. Mašo je daroval domači župnik Niko Krajnc. Obisk pri obeh mašah je bil velik, vsi pa so lepo nedeljo izrabili tudi za prijetno druženje in klepet s prijatelji in znanci ob rudarski malici.

Pisalo se je leto 2003

12

**December
2002**

Na 6. poslovno-strateški konferenci sta bila spremenjena prvi in četrti strateški cilj Premogovnika Velenje. Prvi pravi: »racionalizacija procesa pridobivanja premoga«, četrti pa: »intenzivno prestrukturiranje hčerinskih podjetij in strokovnih služb Premogovnika Velenje ter ustanavljanje novih podjetij«.

16. decembra je nadzorni svet Premogovnika Velenje obravnaval letni delovni načrt za 2003, ki je predvideval odkop 3,750 milijona ton premoga v 227 delovnih dneh.

V letu 2002 je bilo v 224 delovnih dneh odkopanega 4.045.000 ton premoga, kar je bilo dobrih 17 odstotkov več, kot smo načrtovali.

1

Januar 2003

V podjetju smo začeli proces uvajanja sprememb. 10. in 11. januarja ter 17. in 18. januarja so imeli v Preddvoru o tej tematiki skupno posvetovanje z izobraževanjem vodstvo družbe, vodje obratov, služb, tehnični vodje ter člani sveta delavcev, sindikata in predsedstva SPESS.

Veljati sta začela nov Zakon o delovnih razmerjih in določbe zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju.

Obrata Jama Preloge in Jama Pesje-Škale sta se združila v enoten obrat Proizvodnja. Vodja je postal Vinko Kotnik, univ. dipl. inž. rudarstva.

Regionalni razvojni svet in upravni odbor Savinjsko-šaleške območne GZ sta pripravila okroglo mizo z naslovom Z domačim znanjem do celovite izrabe odpadkov.

12. januarja je umrla naša dolgoletna sodelavka Dragica Kotnik, nazadnje svetovalka direktorja na gospodarskem področju.

1. januarja je minilo 50 let od izida prve številke Velenjskega rudarja, časopisa sindikata RLV.

Na deponiji je bilo konec januarja 125.000 ton premoga.

2

Februar

6. februarja ob 17.04 se je zgodila nesreča na odkopu -90C v jami Preloge.

Pri napredovanju odkopa je prišlo do povečane koncentracije metana in CO₂. V nesreči sta umrla Miran Koželj, vodja odkopa, in Janez Kotnik, pomočnik rudarja, osem rudarjev pa je bilo poškodovanih.

Vodenje razvojnega področja je prevzel Zvone Es, univ. dipl. inž. elektronike.

Šolski minister in gospodarska ministrica sta na Starem jašku položila temeljni kamen za nove prostore Medpodjetniškega izobraževalnega centra.

V črni garderobi muzeja Premogovništva Slovenije so odprli prenovljeno sceno, ki prikazuje sodobno pridobivanje premoga.

3

Marec

Nadzorni svet Premogovnika Velenje je potrdil poslovni načrt družbe za leto 2003.

Redna certifikacijska presoja je potrdila ustreznost dokumentacije in postopkov Premogovnika Velenje z zahtevami standardov ISO 9001:2000 in ISO 14001.

Ministru za okolje, prostor in energijo Janezu Kopaču in državnemu sekretarju Djordju Žebeljanu smo na seji v Premogovniku Velenje predstavili razvojne usmeritve premogovništva in energetike.

V HTZ IP so začeli z intenzivnim spodbujanjem inovacijske dejavnosti. Habit je na Šaleški 8 d v Velenju odprl novo nepremičninsko pisarno.

Na željo krajanov Pesja smo izdali posebno številko glasila KS Pesje Krajan, v kateri smo pojasnili svoje načrte na področju ravnanja z okoljem in odpadki.

Na deponiji je bilo 58.000 ton premoga.

4

April

Veljati so začele organizacijske in kadrovske spremembe, sprejete na posvetih v Preddvoru.

Zaradi suše so v TEŠ v prvih treh mesecih pridobili 20 odstotkov več električne energije, kot so načrtovali, zaloge premoga na deponiji so bile zelo majhne.

Na dan Zemlje, 24. aprila, je Institut ERICo odprl nove laboratorijske prostore na Starem jašku in kupil nov masni spektrometer.

Vodstvi nogometnih klubov Rudar in Era Šmartno so se sestali z Nogometno zvezo Slovenije o načrtovanem združevanju klubov, do katerega kasneje ni prišlo.

5

Maj

Začeli smo z odkopavanjem v SZ predelu jame Preloge, kar smo označili za generacijski izziv.

Direktor družbe in predsednik sindikata sta podpisala dva dogovora o plačni politiki.

Muzej premogovništva Slovenije je v štirih letih obiskalo 100.000 obiskovalcev.

Premogovnik Velenje je razpisal 60 štipendij in HTZ IP eno.

Premogovnik Velenje, ERA, Vegrad, Gorenje ter MO Velenje so podpisali pismo o nameri, s čimer so se zavezali, da se dejavno vključijo v izgradnjo TRC Jezero.

6

Junij

Zaradi suše je bila večja potreba po proizvodnji električne energije v TEŠ. S HSE smo se dogovorili za prodajo dodatnih 400.000 ton premoga v prvi polovici leta. Spremenili smo delovni koledar in uvedli rdeče dnine za proizvodnjo. V prvih šestih mesecih smo delali 16 dni več, kot smo načrtovali.

V prvem polletju smo TEŠ dobavili nekaj manj kot 21,687 mio GJ premo-

ga oziroma 1,5 mio GJ več, kot je bilo predvideno po osnovni pogodbi.

23. junija je bila sklicana 7. skupščina delniške družbe.

Premogovnik Velenje in Golte Holding sta sklenila dogovor o strateškem partnerstvu pri projektu Golte. Temu so se kasneje priključile še občine Šaleške, Savinjske in Zgornje Savinjske doline ter nekateri podjetniki.

V HTZ IP so pričeli z uvajanjem metode 20 ključev.

Začele so se prireditve ob dnevu rudarjev in 43. skoku čez kožo, ki je bil 28. junija. Priprave je po 18 letih zadnjikrat vodil Marjan Hudej, parado in skok pa po 15 letih zadnjikrat dr. Milan Medved. Čez kožo je skočilo 45 novincev, častni skok čez kožo pa je opravil mag. Tone Rop, predsednik vlade RS.

Novi predsednik Združenja za energiko je postal dr. Milan Medved, poslovni direktor in član uprave Holdinga Slovenske elektrarne.

Na deponiji je bilo 30.000 ton premoga, kar je bila najmanjša količina v letu.

7

Julij

Nadzorni svet se je seznanil z informacijo o združevanju gradbenih programov, o odprodaji 51-odstotnega deleža Telkom sistemov ter o projektih Golte in TRC Jezero. Ustanovljen je bil Slovenski konzorcij za projekt Golte.

Konec meseca je bilo na deponiji 165.000 ton premoga.

8

Avgust

Športno društvo je v poletnih mesecih organiziralo 8 izletov in rekreativnih aktivnosti, ki so naletele na ugoden odziv pri članih.

Prosti smo bili od 4. do 14. avgusta.

ERICo je med 16. in 23. avgustom organiziral jubilejni 15. raziskovalni tabor. Tokrat v Šentilju pri Velenju.

9

September

V javno razpravo je bil dan Nacionalni energetski program, v katerem ima Premogovnik Velenje jas-

no pozicijo.

V osmih mesecih smo odkopali 2,760 mio ton premoga in za dobrih 11 odstotkov presegleli načrt.

Na 37. MOS v Celju se je predstavil tudi poslovni sistem Premogovnik Velenje.

DIT je organiziral 14. srečanje poslovnih partnerjev.

Športno društvo je organiziralo 2. športne igre Premogovnika Velenje.

10

Oktober

Nov odkop v jami Pesje je pognal generalni direktor HSE mag. Drago

Fabijan, ki si je ob tej priložnosti tudi prvič ogledal jamska delovišča.

Tovornjaki so iz DIK Pesje 28. oktobra odpeljali zadnje tone premoga za široko potrošnjo.

Zaposlili smo 40 pripravnikov.

22 družbenikov je podpisalo družbeno pogodbo za Golte, d.o.o. Med njimi ima poleg tujega partnerja Golte Holding največji delež HTZ IP.

11

November

Četrtrič zapovrstjo je v Premogovniku Velenje potekala verifikacija razvojnih programov, to je pregled izvajanja zastavljenih nalog na razvojnem področju in načrtovanje dela razvojnih skupin za leto 2004.

HSE je imel 6. in 7. novembra prvo strateško konferenco.

Objavljeni so bili rezultati prvega dela raziskave vplivov jamske klime na zdravje rudarjev.

Celo jesen so potekala na Golteh obsežna obnovitvena in vzdrževalna dela na napravah in objektih.

Ustanovljeno je bilo podjetje TRC Jezero.

Na podelitvi območnih priznanj GZS za urejeno delovno okolje je Premogovnik Velenje osvojil 2. mesto v kategoriji velikih družb, Inštitut za ekološke raziskave ERICo pa 1. mesto v kategoriji malih in srednje velikih družb.

27. novembra smo proslavili skupnih 50 let Rudarja in Našega časa.

Za posledicami prometne nesreče je umrl Lojze Ojsteršek, upokojeni delavec Premogovnika Velenje, kronist Šaleške doline, fotograf in dobitnik plakete MO Velenje za leto 2003.

Na deponiji je bilo konec meseca 252.000 ton premoga.

12

December

4. decembra je DIT organiziral tradicionalno praznovanje godu Sv. Barbare.

V Fiesi je od 11. do 13. decembra potekala 7. strateško-poslovna konferenca poslovnega sistema Premogovnik Velenje.

V letu 2003 naj bi odkopali 4.235.000 ton premoga.

Uprava Premogovnika Velenje je sprejela sklep, da s 1. januarjem 2004 v HTZ IP prenese dejavnost vzdrževanja in urejanja transportnih naprav.

Decembra je bila montirana nova trisedežnica Medvedjak na Golteh.

19. decembra je bilo slovesno odprtje prenovljenega centra Golte.

Konec leta je bilo v poslovnem sistemu 3405 zaposlenih, od tega v Premogovniku Velenje 2391, v HTZ IP 754, v PLP 51, v Habitu 18, v Telkom sistemih 7, v Gostu 100, v Kamnolomu Paka 19 in v ERICu 65.

Povprečna starost vseh zaposlenih je bila 40 let in 5 mesecev, v Premogovniku Velenje 39 let in 10 mesecev in v hčerinskih podjetjih 42 let in 5 mesecev.

Srečno novo leto 2004!

V Sloveniji ohranjamo proizvodnjo premoga in pridobivanje električne energije iz premoga

Leta 2001 sta se energetika in premogovništvo iz Ministrstva za gospodarstvo preselila v Ministrstvo za okolje in prostor, ki si je kasneje dodalo še ime »in energijo«. Ta resor ves čas vodi mag. Janez Kopač.

Mag. Janez Kopač je diplomiral in magistriral na Ekonomski fakulteti v Ljubljani. Krajši čas je izkušnje nabiral v tujini, v Kanadi in Nemčiji, nato pa se je zaposlil v Iskri Delti. Od tam ga je pot zanesla v politiko, in sicer najprej v takratno ZSMS. Po osamosvojitvi je bil štirikrat izvoljen v parlament, kjer je bil deset let predsednik odbora za javne finance, vmes pa kratek čas tudi minister za finance.

Ob selitvi energetike v njegov resor je bilo v energetske javnosti precej polemik o smiselnosti te umestitve, ki pa jih je mag. Kopač zavrnil z razlago trajnostnega razvoja. Ta namreč pomeni tak razvoj posameznih proizvodnih dejavnosti, ki čim manj škoduje okolju.

Kot pravi mag. Kopač, sta energetika in varovanje okolja na prvi pogled v konfliktu, lahko pa sta tudi v simbiozi. In tako svoje ministrstvo tudi skuša voditi.

Rudar: »Kakšna je strategija Ministrstva za okolje, prostor in energijo na področju energetike?«

Kopač: »Ministrstvo si na področju energetike prizadeva za zanesljivost in kakovostno oskrbo z električno energijo, ki ima sprejemljivo ceno in je okolju prijazna.

Zavedamo se, da vstopamo v evropski gospodarski prostor, kjer bo naša industrija uspevala samo ob konkurenčnih pogojih. Eden od ključnih konkurenčnih pogojev je tudi električna energija.

Pri tem je treba opozoriti, da to ne pomeni nujno, da je energija poceni. Poceni električna energija na dolgi rok namreč ni zanesljiva, saj podjetja elektrogospodarstva ne morejo vlagati v dvig kakovosti, temveč izvajajo le najnujnejše.

Mag. Janez Kopač: »Zavedamo se, da vstopamo v evropski gospodarski prostor, kjer bo naša industrija uspevala samo ob konkurenčnih pogojih. Eden od ključnih konkurenčnih pogojev je tudi električna energija.« foto Miro Jakomin

Na zanesljivost vpliva tudi raznovrstnost energentov, zato se zavzemamo za sorazmerno zastopanje energentov v naši državi.«

Rudar: »Kako so v Nacionalnem energetskega programu zastavljeni zanesljivost oskrbe z energijo, konkurenčnost cen in okoljski vplivi zaradi pridobivanja energije?«

Kopač: »V zadnjem času opažamo trend velikih držav, kot sta ZDA in Rusija, ki nasprotujejo načelom Kjota. Kot minister za okolje sem nad tem trendom zaskrbljen, po drugi strani pa kot ekonomist razumem vse posledice trdega uvajanja omejevanja emisij toplogrednih plinov v obdobju splošne svetovne recesije.

V Sloveniji smo v Nacionalni energetski program zapisali, da po eni strani sicer ohranjamo proizvodnjo premoga in električne energije iz premoga, po drugi strani pa vlagamo ve-

like napore v pridobivanje električne energije iz obnovljivih virov. Pri tem imam v mislih predvsem hidroelektrarne in vetrne elektrarne. Res pa je, da tovrstni objekti predstavljajo velike posege, zato tudi ni povsod navdušenja nad umeščanjem takih objektov v prostor.«

Rudar: »Kako ste zadovoljni z delovanjem Holdinga Slovenske elektrarne?«

Kopač: »Ocenjujem, da je ekonomsko poslovanje družbe uspešno in si zato želim, da bo uprava HSE z uspešnim poslovanjem nadaljevala tudi v naprej. Kot minister za energetiko se zavedam posebnega položaja, ki ga ima družba kot večinski proizvajalec električne energije v Sloveniji.

Na ministrstvu smo si prizadevali in analiza poslovanja kaže, da v pravi smeri, da bi HSE mogel poslovati po eni strani uspešno in po drugi stra-

ni zagotavljati ustrezen delež pri zagotavljanju oskrbe z električno energijo.«

Rudar: »Letos je domača proizvodnja električne energije temeljila na odkopu premoga v Premogovniku Velenje in proizvodnji v TE Šoštanj. Kako ocenjujete njun prispevek k energetski samozadostnosti Slovenije?«

Kopač: »Obe podjetji zagotovo v veliki meri prispevata k stabilnemu delovanju elektroenergetskega sistema. Posebej pa moram ob tej priložnosti poudariti, da prav zaradi predčasno zaključenega remonta v TE Šoštanj ni bil usoden nenaden in nepričakovan izpad jedrske elektrarne Krško, do katerega je prišlo pred približno dvema mesecema. Takrat je TE Šoštanj bistveno prispevala k temu, da je oskrba z električno energijo ostala nemotena.«

Rudar: »Premogovnik Velenje se intenzivno prestrukturira in racionalizira proces pridobivanja premoga. Ena od aktivnosti na tem področju je tudi zapiranje jame Škale. Kako država oziroma vaše ministrstvo podpira ta naša prizadevanja?«

Kopač: »Načeloma velja, da se lastnik ne vmešava neposredno v poslovanje

podjetja. Tega se skušamo držati tudi na ministrstvu.

Seveda pa obstajajo tudi nekatere odločitve, do katerih se mora opredeliti tudi nadzorni svet, v katerem ima lastnik običajno prevladujoč vpliv. Vedno in ne samo v vašem primeru so člani nadzornega sveta in tudi predstavniki lastnika dovzetni za besedo racionalizacija. V takem primeru lahko pričakujemo znižanje stroškov rednega poslovanja, kar pomeni več možnosti za razvoj in kar lahko ocenim le pozitivno.«

Rudar: »Z vstopom Slovenije v EU bodo za nas zavezujoči tudi dokumenti z okoljevarstvenega področja, ki se nanašajo na omejevanje izpusta toplogrednih plinov. Kako bo to vplivalo na energetiko, seveda predvsem na Premogovnik Velenje in TEŠ?«

Kopač: »Glede na predstavljene projekte na programski konferenci HSE novembra letos lahko pričakujemo rešitev, ki bi pomenila gradnjo takšnih proizvodnih blokov v termoelektrarni, ki bodo kot energente uporabljali tako plin kot tudi premog in seveda nekatere druge primesi, ki bi jih bilo neracionalno sežigati drugod. Tak projekt bi znatno in pomembno pri-

speval k zniževanju emisij toplogrednih plinov na proizvedeno kilovatno uro.«

Rudar: »Nam za konec zaupate, kakšne hobije imate oziroma kako preživljate prosti čas!«

Kopač: »Glede na to, da so moji delavniki, pa tudi vikendi, precej natrpani z različnimi obveznostmi, bi vam lahko na to odgovoril kar z vprašanjem: »Kaj so že hobiji?« No, šalo na stran.

Rad gobarim. Tè dni zaključujem tudi monografijo o Mednem, svoji rojstni vasi. Prosti čas rad izrabim za izlet v naravo v družinskem krogu, sicer pa rad živim dinamično in aktivno. Temu se ne morem odreči tudi med prihodom v službo in odhodom iz službe. V teh primerih, če je le mogoče, uporabim kolo ali skuter.

No, in če smo že večkrat omenili Kjo to, bi želel ob tej priložnosti poudariti, da k emisiji toplogrednih plinov največ prispeva prav promet. Predlagam tudi vašim bralcem, da se namesto avtomobila raje poslužujejo kolesa ali katerega drugega manj potrošnega vozila, saj bodo s tem bistveno prispevali za naš boljši jutri.«

Diana Janežič

Ministrstvo se predstavi

Organi v sestavi Ministrstva za okolje, prostor in energijo, s kratico MOPE, so:

- urad RS za prostorsko planiranje,
- agencija RS za okolje,
- uprava RS za jedrsko varnost,
- inšpektorat RS za okolje in prostor,
- geodetska uprava RS,
- agencija RS za učinkovito rabo energije.

Področja ministrstva so:

- urad za okolje,
- urad za vode,
- urad za evropske zadeve in mednarodne odnose,
- urad za prostor,
- urad za energetiko.

Urad za energetiko vodi državni sekretar mag. Djordje Žebeljan.

Urad pokriva področje oskrbe z energijo, predvsem z električno energijo in zemeljskim plinom, skrbi za pravilno delovanje trga, načrtovanje zanesljive in ekonomične oskrbe države z energijo v normalnih in izrednih razmerah

ter za trajnostni razvoj energetskih sistemov.

V zvezi z navedenim opravlja poglobljene ekonomske analize v energetiki. Skrbi za razvoj systemske energetske zakonodaje ter za izvajanje upravnih postopkov na področju oskrbe z energijo.

Urad opravlja strokovne naloge na področju upravljanja in privatizacije državnega premoženja v podjetjih energetskega sektorja, ki so v lasti države. Pokriva tudi energetska vprašanja v mednarodnih odnosih države. Strokovno usmerja in koordinira delo organov v sestavi na področju energetike: Agencije RS za učinkovito rabo energije, Uprave RS za rudarstvo ter energetske inšpekcije v okviru Inšpektorata RS za okolje in prostor.

Urad za energetiko aktivno sodeluje z Agencijo za energijo ter nevladnimi organizacijami, ki delujejo na področju energetike.

Urad za energetiko ima sedež tudi v

Mariboru, Vetrinjska ulica 2, kjer staja celotni Sektor za ekonomske analize v energetiki in del zaposlenih sektorja za oskrbo z energijo ter sektorja za energetske planiranje.

V okviru Urada za energetiko delujejo tile **sektorji**: za oskrbo z energijo, za energetske planiranje, za ekonomske analize v energetiki, za rudarstvo ter služba za pravnosistemska vprašanja in upravne zadeve.

Zakon o rudarstvu določa, da **Sektor za rudarstvo** opravlja upravne in z njimi povezane strokovne naloge, ki se nanašajo na gospodarjenje z vsemi vrstami mineralnih surovin, ne glede na to, ali so te energetske, kovinske ali nekovinske, razen tistih, ki so v zvezi s predpisi o zapiranju rudnikov; na podeljevanje rudarskih pravic za raziskovanje in izkoriščanje vseh vrst mineralnih surovin; na razvoj metod in tehnik raziskovanja in izkoriščanja teh surovin in na z njimi povezano pripravo podzakonskih predpisov.

Z dobro voljo gre v življenju lažje naprej

Avtomobil: »V naši družini imajo voziški izpit vsi člani, razen mene. Imamo tri avtomobile. Zaradi mojih težav z nogo voziti ne bi mogel, tudi če bi imel izpit. Pa se da tudi brez avtomobila živeti; če moram kam priti, me peljejo, grem z avtobusom ali pa, še najraje, s kolesom.«

Brezdelje: »To je relatičen pojem. Delam, kar mi ugaja. Doma pri hiši, na vikendu... Poznam pa tudi brezdelje in v njem znam tudi uživati, zavestno.«

Celje: »V Celju živim, na obrobju, v Medlogu, kar je z velenjske strani začetek Celja. Zame je to lepo mesto, ki sem se ga navadil. Živel sem v Žalcu, Velenju, tako da lahko primerjam tisto bivanje s sedanjim. Zadovoljen sem, v Celju mi je vseč, zelo zanimivo in lepo mesto je. Vzljubil sem ga in v njem živim že več kot 30 let.«

Čistoča: »Odvisna je od posameznika, zame pa življenje brez čistoče ni mogoče. To je temelj zdravja. In tudi če pogledam širše, brez čistoče ne gre. Urejeno, čisto delovno mesto je prvi pokazatelj človekove narave, odnosa do dela.«

Družba: »Imam dobro družbo, tako v privatnem življenju kot v službi. Rad sem v družbi in mi družba veliko pomeni. Imam veliko prijateljev, ki se družimo že leta, skupaj praznujemo rojstne dneve in se dobivamo ob drugih priložnostih. Družbo znam tudi jaz držati pokonci, rad pa imam tudi, če jo kdo drug in se zabavam, smejim.«

Energija: »Energija je zame zagon za delo, življenje. K vsaki stvari moraš pristopiti z neko energijo, tudi voljo. Jaz sem v svoji delovni dobi delal veliko različnih stvari in za vse je bilo treba imeti energijo. Veliko svoje energije porabim tudi v prostem času, za družino.«

Finance: »Hm. Finance so takšne, kot so. Stroški so povsod in kar naprej, denar prihaja in odhaja in za sproti je. Srečo sem imel, da sem imel dovolj dobro plačo, pa žena tudi, da se je dalo živeti, si ustvariti dom in tudi otrokoma sva z ženo pomagala pri

osamosvajanju.«

Gobe: »Ljudem, ki imajo radi sprehode v gozdu, ki so radi v naravi, gobe veliko pomenijo. Jaz sem gobar in poznam veliko gob. Poberam seveda tiste, ki jih poznam, neužitne pa pustim v naravi in ne tako kot nekateri, ki jih brcajo in uničujejo. Uživam v nabiranju gob, pa tudi v njihovem pripravljanju. Vsaj dvakrat na leto nabiram gobe s svojo družbo in potem pripravimo gobji piknik za vsaj 20 ljudi.

Gobe kuham tudi doma in imam pridne abonente. Žena in hči jih sicer ne jesta, zato pa so tu sin in njegova družina, zet in drugi in moja ržota nikoli ne ostane nepojedena.«

HTZ: »V HTZ sem prišel leta 1991 iz Kamnoloma Paka, kjer sem prej delal 11 let. Tam smo invalidi postali odvečna delovna sila in sem bil premeščen v HTZ. Sprejela me je Janja Juvanova in me peljala na ogled delavnice zaščitnih sredstev in novih možnih delovnih mest, primernih zame. Kot mojster na čevljarskem oddelku je takrat delal moj prijatelj, sošed iz Celja in on me je pritegnil na ta oddelek.

V HTZ sem prišel s težkim srcem. Težko sem sprejel dejstvo, da sem po tolikih letih moral znova iskati službo, čeprav znotraj Premogovnika. V HTZ pa so me lepo sprejeli. Vse seveda ni bilo idealno, bili so tudi težki dnevi.

Delati sem začel pri šivanju čevljev, opravil sem interni tečaj za čevljarja. To sem delal skoraj sedem let. Potem pa me je noga začela tako boleti, da sem moral spremeniti delovno mesto, kajti sedeče delo ni bilo primerno zame. Dobil sem delo v skladišču, kar

Martin Agrež: »Moja povezanost s premogovnikom je dolga zgodba, saj sega v leto 1965, ko sem se vpisal v rudarsko šolo. Bila so huda in lepa leta, spominov je veliko. Zelo sem ponosen, da sem po poklicu rudar in to še danes rad povem.«

je bilo bolj aktivno, več sem se gibal in to mi je bolj ustrezalo. Skrbel sem tudi za pripravo toplih in hladnih malic, opravljal kurirska dela in še mnogo drugega.«

Invalidnost: »Kamnolom Paka je bil ustanovljen pri RŠC zato, da bi se v njem zaposlovali invalidi iz jame. Leta 1981 sem bil invalidsko ocenjen in so me premestili v Kamnolom. Prej sem delal v jami na šolskih deloviščih. Moja bolezen je poškodba meniskusa. Rehabilitacija je bila dolgotrajna in ni uspela. Dvakrat sem bil že operiran, sedaj čakam na tretjo operacijo, a se ne morem odločiti zanjo. Primarij mi je namreč svetoval, naj z njo počakam, dokler še lahko hodim. Njen uspeh je namreč polovičen in lahko bi se zgodilo, da bi po operaciji imel trdo nogo, kar bi bilo še slabše, kot je sedaj.

Dolgotrajno sedenje mi povzroča trdo

koleno, zato je bolje, da migam, ho-dim, seveda tudi to po pameti.«

Jadranje: »V bistvu gre za križarjenje. Uživam na morju, rad imam aktivni dopust. Letos sem se s prijateljem prvič odpravil na križarjenje po jad-ranskih otokih. Bili smo pravzaprav družba 18 parov, midva sva bila sama. Upam, da se mi bo drugo leto pridru-žila tudi žena. Bilo je krasno, tako po-tovanje z jadrnico kot lepota morja, narave... Jadrnico je sicer krmarila posadka, a vedno je treba kaj poma-gati in nikoli ni dolgčas.«

Kavč: »O, tudi kavč imam rad. To je moja večerna »obsesija«. Televizija in kavč. Včasih pri tem tudi zaspim.«

Ljubezen: »Ljubezen je vrhunec med partnerjema. Brez ljubezni se ne da živeti in upam, da tudi jaz ne bom ostal brez nje. Takšne in drugačne.«

Mladost: »Na svojo mladost imam zelo žalostne spomine. Rodil sem se v Celju kot najmlajši otrok od sedmih. V eni noči sem leta 1954, ko sem imel tri leta in pol, izgubil mamo, očeta, se-stri in brata. Zalilo jih je v hiši ob ka-tastrofalni poplavi v Celju. Mene je na srečo dan prej odpeljal stric na svoj dom v Šmartnem v Rožni dolini. V nesreči so rešili le mojo 17-letno se-stro Toniko. Druga sestra, najstarejša, je bila že takrat poročena in je živela v Banatu. Sedaj obe živita v Luciji pri Portorožu.

Po tej nesreči sem se potikal po domo-vih, otroških zavetiščih. Eno je bilo v graščini Šenek pri Polzeli. Ko sem bil star 6 let, sta me posvojila zakonca in to sta bila potem moja oče in mama, ki sem ju imel zelo rad in sem jima hvaležen za vse. Tudi onadva sta se-daj že pokojna.

Šele ko sem bil star 19 let, sem spet vzpostavil stik s svojima sestrama in bratom, vendar to ni bilo več isto, saj se toliko let nismo videli, poleg tega so bili veliko starejši od mene.«

Navade: »O mojih navadah bi več ve-dela povedati žena! (smeh). Moja na-vada je sicer šport. Včasih sem igral rokomet, tudi za Rudarja v Velenju. Sedaj hodim na tekme v Celju in v Ve-lenju. Šport imam rad.«

Otroci: »Imam 30-letnega sina Aleša in 25-letno hči Tjašo. Sin ima dve hč-erki, hči pa tudi načrtuje, da bo nekaj podarila dedku. Srečo imam, da imam zelo dobra otroka, spoštujeta me in radi se imamo. Držimo skupaj. Ne živimo skupaj. Z ženo sva se po-trudila, da sva otrokoma omogočila

samostojno življenje, oba imata svo-ji stanovanji.«

Premogovnik: »Moja povezanost s premogovnikom je dolga zgodba, saj sega v leto 1965, ko sem se vpisal v ru-darsko šolo. Bila so huda in lepa leta, spominov je veliko. Zelo sem pono-sen, da sem po po-klicu rudar in to še danes rad povem. To delo me je veselilo, čeprav sem se za ru-darja odločil po sple-tu okoliščin in bi ob drugačnih možno-stih morda izbral kaj drugega. To delo mi je vzelo tudi nekaj zdravja, a mi vendar ni žal za ničemer.«

Rekreacija: »Ko sem bil še mlajši in bolj zdrav, je moja rekre-acijo predstavljala žoga. Pri srcu so mi bili rokomet, odboj-ka, košarka, nogomet pa ne preveč. Zdaj je moja rekreacija v naj-večji meri hoja. Ni-mam izbrane oblike rekreacije, kar mor-da ni prav, a mi ko-risti vsake vrste giba-nje. Seveda odvisno od tega, kako me uboga noga, tako da sem pazljiv in včasih moram tudi počivati. Predvsem po napornem de-lovnem dnevu sem bil včasih preveč utrujen za rekreacijo.«

Sodelavci: »S sodelavci sem imel srečo. Bili so moji dobri prijatelji in prijateljice. Nismo imeli večjih kon-fliktov, manjši so pa tako povsod nor-malni. Žal mi je, da se bom razšel z njimi in upam, da jih bom še lahko prišel kdaj pogledat.

Pomagali smo si, vsaj jaz sem bil ved-no pripravljen narediti kakšno uslugo in ljudem olajšati delo. Razumeli smo se. Mislim, da mora človek biti fleksi-bilen in pokazati voljo do dela, dobro voljo za nasmeh, šalo, da gre življenje lažje naprej.«

Šolanje: »Osnovno šolo sem začel ob-iskovati leta 1957 v Žalcu. Bil sem vi-hrave narave in več kot šola mi je po-menila žoga. Uspehi so bili temu pri-merni, zato sem izdelal le 6 razredov. Seveda sem imel malo možnosti za na-daljevanje šolanja. Oče me je odpeljal v Velenje k nedavno umrlemu Albi-

nu Amonu na pogovore o možnostih šolanja v rudarski šoli. Vpisal sem se leta 1965. Vesel sem, da sem jo uspešno končal in se leta 1969 – po pollet-ni prekinitvi zaradi težje poškodbe v jami – zaposlil v premogovniku.«

Televizija: »Na televiziji rad gledam šport, filme, pri čemer uživam, gledam pa tudi oddaje, pri katerih se po-tem jezim.«

Upokojitev: »To je bil zame šok. Izračunal sem, da se bom upokojil leta 2005. Potem pa se je iz-račun po novi zakonodaji in s statusom invalida iz-šel tako, da bom od no-vega leta dalje upokoje-nec. Hitro je prišla ta no-vica, bila je udarec, am-pak zdaj sem jo že ne-koliko sprejel. Upam, da bom zdržal dolgo in da bom lahko užival.«

Vikend: »Moj vikend je majhna lesena baraka v Bovšah nad Ljubečno pri Celju. To je miren kraj, hribovit, okoli so manjše kmetije. Vikend obkroža s treh strani gozd, blizu je voda. Tam najdem svoj mir, pa tudi vesele trenutke s prijatelji. Delo se

najde za sproti, priložnosti so za pik-nike. Gobe rastejo skoraj na dvorišču. Velikokrat grem na vikend sam, s ko-lesom. 15 kilometrov premagam v uri in 10 minutah, ker se ne znam pelja-ti počasi.«

Zdenka: »Moja življenjska sopotni-ca že 32 let. Poznava pa se že od otroških let. Vesel sem, da sem jo našel, da sva se našla. Zlata ženska, sposobna, delovna. Še dobri dve leti bo hodila v službo, potem pa bova oba uživala po-kojnino. V hiši živiva zase, obiskujejo naju otroci, vnuki... Enkrat na teden ima žena obveznost, da gre po starejšo vnučko, tri leta je stara, in to je po-tem njun dan.«

Želje: »Čimveč zdravja, da bi bilo vsaj tako, kot je sedaj. Želim si, da bi dolgo užival v pokoju. Želim svojim prijate-ljem, sodelavcem, da bi uspešno dela-li, bili zdravi in se kmalu upokojili! Naj se na koncu zahvalim tudi vam za ta razgovor in sodelavcem, ki so me predlagali. Vesel sem, da sem imel to priložnost.«

Diana Janežič

Užitek je v malih zadovoljstvih, ki jih dosežeš z delom, s pozornostjo, s tem, ko komu pomagaš.

Abraham: »Ja, res sem se aprila letos srečal z njim. A ob besedi abraham se vedno najprej spomnim tiste lepe Avsenikove pesmi, ki pravi: »Zdaj si v najlepših letih, petdesetih zrelih letih ...« Pa še res je! Čeprav tisto o zrelosti zame še ne velja, saj mislim, da zorimo vse do konca življenja.«

Beli cvet: »Ali očnica, planika. Čudovita gorska cvetica. Pa prav tako prelepa domovinska pesem iz filma Moje pesmi, moje sanje. Pa saj vem, kaj bi rada. Nekoč je v bila v Velenju tudi cvetličarna s tem imenom. Na tisti čas imam lepe spomine. Ustvarjal sem lahko, domišljiji pustil prosto pot ... Pa veliko ljudi sem spoznal!«

Cvetje: »Seveda. Če sem vrtnar, mi cvetje v življenju veliko pomeni. Imam ga rad in to ne le takrat, ko cveti, ampak v vseh njegovih razvojnih obdobjih. Kaj je lepšega od prečudovite rastline, ki ti zraste iz drobnega semena? Ti pa si, lahko bi rekel, njen avtor.

Katera je moja najljubša? Vse so mi všeč – od poljskega cvetja do eksotov iz daljnih dežel. Le s kaktusi nimam najboljših odnosov. Morda sem za to kriv tudi sam. Morda mi je za kazen pri presajanju eden padel na glavo.«

Čebele: »Čebele so pridne živalice, ki oprashaše naše rastline in nam prinašajo ta čudoviti izdelek, med. Med imam res rad. Pa čeprav je »samo« medica. Sorodnik čebel pa je čmrli, in lahko povem, da smo v študentskih letih na agronomiji ustanovili Klub veselih čmrlijev. Bilo je »lušno«, spominov in prigod bi bilo za celo knjigo!«

Družina: »Sem povsem povprečen Slovenec. Z ženo Vladko imava dva nadobudna naraščajnika - hči Špelo in sina Marka. Oba sta že v zrelih letih mladosti.«

ERICo: »Moj drugi dom. Z veseljem prihajam v službo, saj mi nudi kreativno in dinamično delo. Ker sem bolj stare sorte pa še bik po horoskopu, si včasih nakopljem preveč dela. V delu uživam, sploh če so rezultati dela vid-

ni, če jih lahko pokažem. Kolektiv v ERICu je zdrav, prijeten. Za to, da bi se kdaj sporekli, pa tako veš, da nimam časa.«

»Frajkunstler«:

»Meni sta bolj domača izraza »frajkincler« ali pa »fušer«. Prijateljem je pač treba pomagati po svojih močeh in znanju. Žena pravi, da bi bilo pri nas vse v cvetju in bi se vse kar svetilo, če bi bil tudi doma tako ustrežljiv. Življenje je pač hotelo tako, da sem se marsičesa naučil, tudi dosti spretnosti, ki niso povezane z mojim poklicem. Bom malo »žleht«. Se priporočam! (Ne vem, zakaj izkorišča časopis za dodatno reklamo. Saj vemo, da je dober. Stane mi že dolgo obljublja police, pa nima nikoli časa. Razprodan. Op.a.)«

Gobelin: »No, tudi to se še lahko naveže na prejšnje vprašanje. Tudi gobeline sem šival, tam v začetku osemdesetih let. Kakšnih pet sem jih napravil, eden je še nedokončan. Zdaj jih ne šivam več. Moje roke so preokorne. (!? Op.a.) Če sem pa pošten: ne ljubi se mi.«

Herberstein: »Precej je povezan z mojo mladostjo. Moj oče je stanoval tam, ko je bil leta 1946 poslan na službovanje v Velenje. Jaz sem se sicer rodil v sosednji stavbi, tam, kjer je danes Dom borcev in mladine. Mladost sem preživel v tem okolju. Kot mladi raziskovalci smo prečesali vse močice, vse, kar je bilo dostopno. Edino »keglbana« smo se bali, ker je bila tam mrtvašnica. Sicer pa še vedno rad zai-

Stane Vanovšek, terenski tehnik, ERICo Velenje: »Z veseljem prihajam v službo, saj mi nudi kreativno in dinamično delo.«

dem v ta predel Velenja. Zdaj seveda predvsem zaradi gastronomije.»

Izziv: »Mislim, da je izziv že življenje samo. Da premagaš vse, kar ti prinaša na pot. Če si izzive dodajaš še sam, je pa tako: ali si hraber ali pa imaš preveč časa. O, ja! Tudi jaz bi lahko naštel precej neizpolnjenih ali neopravljenih reči, ki pa niso le izziv, ampak so tudi želje in upanja.«

Jezero: »Ko sem bil otrok, je bilo jezero zame tisti ribnik pri Herbersteinu, kjer smo z leskovimi palicami lovili zlate ribice. Kasneje je bilo jezero seveda tisto staro Velenjsko, zdaj Škalsko. Tam je bilo pravo vzdušje! Najbolj se spominjam mini golfa, kjer sem bil med počitnicami kuhan in pečen. Sedaj imamo v naši dolini več jezer in upam, da bodo nekoč tudi koristno uporabljena. Službeno se pa

občasno podam tudi na jezera (dobe-
sedno), saj s čolna jemljem vzorce je-
zerske vode.«

Križanke: »Križanke so zame jutran-
nje prebujanje, aktiviranje možganov.
Vsako jutro so pred mano na mizi, se-
veda v kombinaciji s kavo. Ko »zala-
ufam glavo«, pa v službo! Križanke.
Ja, tudi sestavljam jih. Tako za hec.
S križankami pa sem si prislužil tudi
že eno nagrado. Kosilo za dve osebi v
Novi Gorici.«

Laško: »Če misliš na pivo: Laško je
zakon!

Me pa na Laško veže še en lep spo-
min. V zdravilišču so za tasta po hudi
bolezni zelo dobro poskrbeli in mu
pomagali okrevati. Ja, Laško pa ni
samo pivo, je tudi cvetje!«

Maribor: »Mesto, v katerem sem pri-
dobival znanja o kmetijstvu. Znanje
sem pobral, diplome pa še ne. Vidiš,
tudi to je eden od izzivov! No, v Mari-
boru sem obiskoval srednjo kmetijsko
šolo in višjo agronomsko.

V šestih letih sem Maribor dodobra
spoznal in vedno se mi zdi to prijet-
no, domače mesto. Škoda, da je zdaj
tako nazadovalo. V Mariboru imam
še danes dobre prijatelje in nenaza-
dnje tudi mojo poročno pričo. Drago-
mir, pozdravljen!«

Narava: »Premalokrat se zaveda-
mo, kaj nam je bilo dano v upravlja-
nje. Naravo premalo spoštujemo in
negujemo. Vsi bi radi živeli v cvetoč-
em gaju.

A da bo cvetel, ga je potrebno nego-
vati! Čeravno počasi, a kljub temu le
spoznavamo, da bomo morali sami
poskrbeti za lepše življenje. Naravo
moramo varovati in z njo živeti v so-
žitju.«

Obleka: »Naredi človeka. Jaz sem vrt-
nar pa še terenski tehnik povrhu. Zato
se ne čudite, da sem temu primerno
»opedenan«. Oblečen sem rad pre-
prosto in funkcionalno. Najraje imam
poletje, toploto, da ni treba preveč
razmišljati, kaj vse moraš dati nase. A
eleganca? Seveda, tudi. Kadar je po-
trebna. Pa ne prevečkrat, kajti kra-
vata res greje noge, a te vseeno mal-
ce davi.«

Prazniki: »Ti, ki se približujejo, so
zame nekaj posebnega. Božično-novo-
letni čas je čas pričakovanja. V člove-
ku vzbudi posebna čustva, ga preve-
va s toplino. To so res družinski praz-
niki in tako jih tudi praznujemo. V
krogu družine in prijateljev.

Če pa povem še, da je sin rojen prav

na božični dan, je jasno, da je razlogov
za takšno praznovanje še več. Ja, res
je, da mi je ta predpraznični čas v ve-
selje tudi zato, ker lahko s svojimi vrt-
narskimi veščinami polepšam bivalne
prostore in delovno okolje.«

Radio: »Trenutno najraje poslušam
97,7 MHz, ker imajo dobro glasbo in
ne »težijo« z vsakodnevnimi proble-
mi. Vem pa tudi, kam pes taco moli.
Kar kakšnih deset let sem sodeloval z
Radiem Velenje.

Imeli so oddaje o vrtičkarstvu oziro-
ma oddaje z vrtnarskimi nasveti. Vse
oddaje, bilo jih je krepko čez sto, so
tekale v živo, saj so bile to kontaktne
oddaje. Upam, da sem z nji-
mi resnično marsikomu po-
magal odpraviti težave na
vrtu in vzgojiti dobre pri-
delke.

Dvanajst tematskih oddaj
smo pripravili tudi na lo-
kalni televiziji, v lokalnem
časopisu pa sem objavljaj
prispevke o vrtnarstvu.

Če bo tole slučajno prebral
gospod Bogdan, bi se mu rad
zahvalil, ker je bil pobudnik
in gonilna sila radijskih od-
daj.«

Stara vas: »Menda res še ni-
sem povedal, da je naša dru-
žina vrtnarska družina. Vsi
moški v družini smo vrtnarji,
tako kot moj oče tudi moj sin.

Zakaj Stara vas? Kamor smo se prese-
lili, vedno je bila blizu vrtnarija. Tako
smo prijadrili tudi v Staro vas, v tisto
»luškano« hiško, ki se vsako leto kop-
lje v cvetju. Naj se ve, kdo je tu doma!
Ne, ne, pri tem pa nimam jaz nič, za
domač vrt skrbita oče in mama. Jaz
zdaj stanujem drugje.«

Šport: »Če je delo šport, potem sem
športnik. Ne, za šport pa res nimam
niti volje niti časa. Ga pa občasno
spremljam po televiziji oziroma v me-
dijih. Navijam za vse domače klube,
navijam za Slovenijo.

Nimam nobenega najljubšega športa,
čeprav sem bil svoje čase tudi jaz ak-
tivni športnik. Tistega davnega leta
1967 sem bil na občinskem prvenstvu
v smučarskih skokih na tridesetmetr-
ski skakalnici tretji.

No, v redu! Res smo v moji kategoriji
skakali samo trije. Sem pa za nagrado
dobil rdečo kapo.«

Televizija: »Občasno gledam šport,
od filmov imam najraje komedije. Če
se le da, rad gledam kakšne potopis-

ne oddaje ali oddaje o naravi, živalih.
Dnevnik le poslušam, saj ob tej uri na-
vadno uživam ob hrani. Vidiš, o tem
nisem pa še nič kaj povedal. Predla-
gam U kot usta ali Ž kot žretje!«

U kot užitek: »Tudi v redu. Kar se tiče
hrane, sem velik uživač. Rad jem do-
bro hrano, pa naj bo mesni narezek ali
pa škampi. Ne uživam le v hrani, am-
pak tudi v pripravi. Zato se rad sučem
po kuhinji, med lonci in kozicami. Se
pa zgodi, da je včasih tisto, kar pripra-
vim, všeč le meni.

No, sicer pa zame uživanje ni le brez-
delje, brezskrbnost, zabava. Užitek je
v malih zadovoljstvih, ki jih dosežeš z

delom, s pozornostjo, s
tem, ko komu pomagaš.
Sploh je pravi užitek ta-
krat, ko ne uživaš sam,
ampak se tako počutijo
tudi drugi.«

Velenje: »Všeč mi je,
kako si naglasila Velenje
(*Ko srečate Staneta, pazi-
te na ozki drugi! Op.a.*).
Za to sem pa občutljiv.
S ponosom povem, da
sva oba z ženo rojena v
Velenju. Velenje imam
rad, saj ga spremljam že
od njegovega »rojstva«.
Nenazadnje je »novo
Velenje« mlajše kot jaz.

Tudi sam sem sodeloval

pri njegovi izgradnji. Kot otroci smo
pomagali graditi otroško igrišče. Koli-
kor smo pač lahko.

Kasneje pa sem pomagal v mesto vne-
sti veliko zelenja. Zato mi danes ni
vseeno, ko posekajo ali obrežejo dre-
vo. Zavedati se moramo, da nam vsak
list ali iglica v naše bivalno okolje pri-
našata kisik.

Velenjčani moramo biti ponosni na
svoje mesto in se truditi, da bomo
tako lepega, kot smo ga dobili, tudi
ohranili za svoje potomce.«

Zabava: »Teh reči je pa več. Nekaj
sem jih že omenil. Marsikaj me zaba-
va. Od vožnje z avtomobilom do tega,
da kdaj pa kdaj koga potegneš za nos.
(*Tole drugo nam je znano, ja! Op.a.*)

Vse, kar ti je v veselje, je zabava.
»Žurke« so pa včasih tudi že napor in
ne le zabava.«

Življenje: »Življenja nismo dobili, ker
bi sami tako hoteli. Bilo pa je spočeto
v ljubezni, zato ga jaz ljubim in spo-
štujem.«

Prazniki: »Ti, ki
se približujejo, so
zame nekaj poseb-
nega.
Božično-novolet-
ni čas je čas prič-
akovanja. V člove-
ku vzbudi posebna
čustva, ga preve-
va s toplino.
To so res družinski
prazniki in tako jih
tudi praznujemo.
V krogu družine in
prijateljev.«

Pol stoletja mladi!

Kdaj: »V četrtek, 27. novembra, zvečer.«

Kje: »Zbrani smo bili v Orgelski dvorani Glasbene šole Velenje.«

Kaj: »Bilo je praznovanje skupne petdesetletnice internega glasila Premogovnika Velenje Rudar in tednika Naš čas.«

Kdo: »Prišli smo tisti - žal ne vsi -, ki smo v besedi in sliki beležili velike in majhne dogodke v našem okolju - in to še počemo -, in nekaj tistih, ki so pri tem pomembno sodelovali.«

Zakaj: »Privoščili smo si trenutek zadovoljstva ob polovici stoletja moči besede in slike našega časopisa Rudar, pomembnega za interno komuniciranje v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje, in tednika Naš čas, kot pomembnega kronista časa, prostora in zgodb v Šaleški dolini in njeni okolici. Uredniki Rafael Batič, Marjan Lipovšek, Boris Zakošek, Diana Janežič in Stane Vovk so prejeli spominska peresa.«

Kako: »Odlično! Večer so nam polepšali sopranistka Gordana Hleb, na klavirju Simona Solce, s harfo Katja Skrinjar, z orglami Veronika Rošer, pevka Irena Vrčkovnik, pevec Simon Goršek in kot povezovalka programa Milena Krstič Planinc. Odličnemu slovesnemu uvodu je sledil prijeten družabni del večera, ki smo si ga znali polepšati sami.«

Dragica Marinšek, foto Hans Avberšek

Spominska peresa je Borisu Zakošku, Marjanu Lipovšku, Stanetu Vovku in Diani Janežič (od leve) podelil dr. Evgen Dervarič (zgoraj).

Skupaj z Ireno Vrčkovnik smo zapeli »Za prijatelje«. (levo spodaj) Sedanja urednika Rudarja in Našega časa Diana Janežič in Stane Vovk. (desno spodaj)

Ob slavlju naše največje delovne zmage otvoritvi novega jaška

**želimo vsem rudarjem, članstvu in vsemu
delovnemu ljudstvu še več uspehov
v novem letu 1954**

**===== Sindikalna podružnica =====
===== Rudnika Velenje =====**

Prostovoljna industrijska gasilska četa Rudnika lignita Velenje

želi vsem delovnim ljudem
srečno in v izgradnji socializma
še uspešnejše leto 1954
Našemu rudniškemu kolektivu
pa najsrečnejše čestitamo k
otvoritvi novega jaška

31. DECEMBRA PRAZNUJEJO VELENJSKI RU-
DARJI SVOJO NAJVEČJO DELOVNO ZMAGO
— OTVORITEV NOVEGA JAŠKA, VELIČAST-
NEGA KLJUČNEGA OBJEKTA SOCIALISTIČNE
IZGRADNJE V NAŠI DOMOVINI! — VSI DE-
LOVNI LJUDJE ISKRENO VABLJENI NA SVE-
ČANOST, KI BO 31. DECEMBRA OB 2 POP.
PRI NOVEM JAŠKU!

Restavracija

„JEZERO“

želi vsem delovnim
ljudem, posebno pa
velenjskim rudarjem,
srečno in uspehov
polno novo leto 1954
ter čestita k otvoritvi
novega jaška

Pa je leto naokoli

Zgodilo se bo. In to prav kmalu, ko bomo v trenutkih pričakovanja veselo dvigali kozarce in odštevali – tri, dva, ena, nič. Polnoč! Novo leto! Pokanje zamaškov, reke šampanjca, poljubi in lepe želje. Kolikokrat izrečene besede – sreča, zdravje.

Že naslednji dan, ko bodo nekateri še vedno zdravili mačka in ko bodo komunalci dali mestu zopet običajen videz, pa se bo svet vrtel po starem. Z malo manj sreče in pogosto načetim zdravjem.

Sobotno jutro. Hladno in neprijazno. Pogled skozi okno me kar zmrazi. Vrhovi stolpnic na Kardeljevi se izgubljajo v megli in mraku, ki ga le težko razbija soj obcestnih luči.

Že nekaj dni nisem tekel. Z rahlim občutkom krivde poiščem tekaški dres, si nataknem polarčka in zlezem v copate. Danes grem s palicami – v hrib, na Vrtače in čez Bevče. Hladen zrak se močno zareže v nosnici, ko se iz tople garaže odpravim na plano. Zima počasi kaže svoje zobe. Na moje presenečenje je asfalt oblekla v tanko ledeno prevleko. Gumijasta nastavka na palicah se obnašata kot drsalki. Ne bo šlo; s palicami ne. Korak je negotov. Bo mogoče teči?

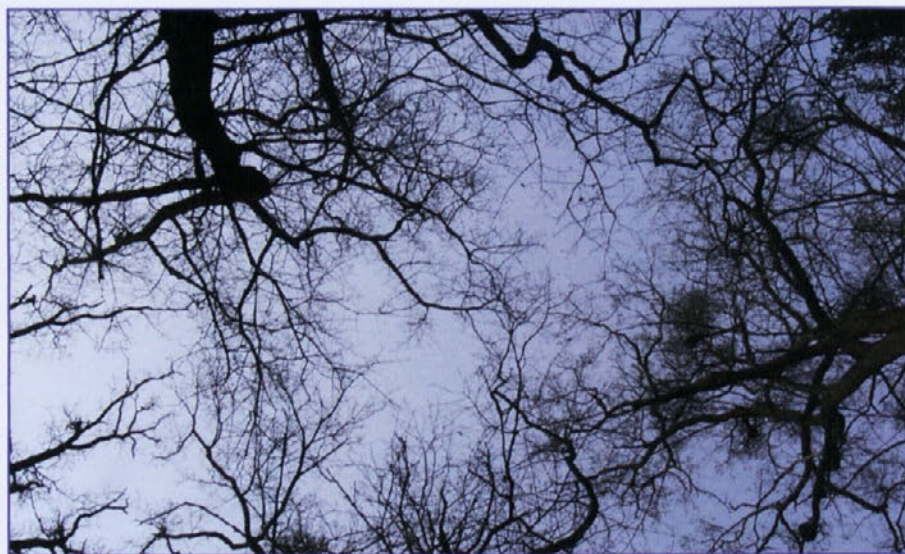
Sprva le previdno hodim. Nekoliko nižje, ko se ulica skrije med borovci, je ledu konec in korak postane varen. Hitra hoja se prevesi v lahkoten tek, ki ga zmoti rdeča luč na semaforju. Tam daleč na levi, na koncu Šaleške, se nad številnimi svetlečimi snežinkami, pripetimi na obcestne luči, ponosno dviga Velenjski grad. Mirno čuva mesto, kot že toliko stoletij doslej. Na drugi strani se nad tunelom bohota Šaleški grad, obnovljen, dozidan in letos odet v zeleno modro svetlobo. Hiše pod njim so še vedno zavite v jutranji mir. Od Sv. Martina se zasliši zvon. Odbilo je sedem.

Na semaforju se pojavi zelena. Hitro prečkam cesto. Korak postaja vse živahnejši in srce mu veselo sledi. Po nekaj metrih se nežno oglasi Polar in me opozori, da ne smem pretiravati. Ubogam in zmanjšam tempo. Mali sitnež se takoj umiri. Bitje srca je zopet mirno; sicer čutim nekoliko močnejši utrip in mišice, kako se napenjajo in pljuča, kako hlastajo za zrakom.

Vredno je!

»Veste, gospod doktor, tako težko hodim. Ne, duši me pa ne. Sploh ne. No, včasih ... včasih me ob hoji v hrib ali na stopnicah nekaj zagrabi za prsnico, tišči, kot krč...«

Pred mano se iz megle izvijajo slike iz ambulante. Kot v filmu se vrste slike za sliko, bolnik za bolnikom, zgodba za zgodbo. Mnogo jih je. Med njimi tudi številne žalostne. Takšne, ob katerih bi najraje zajokal, če bi solze pomagale. Zakaj ob njih se počutim nemogočnega – kot človek in kot zdravnik.

Nobena beseda, nobena primerjava, nobena prezgodnja smrt med prijatelji in znanci ni bila dovolj močna, da bi v bolniku, ki sedi ob meni zanetila iskro, sprožila željo po spremembi, iz katere bi zrastle spoznanje, da je vredno, da se da in da je zato potrebno začeti spreminjati slabe navade. Takoj! Zdaj! Dokler ne bo prepozno. Kar preslišijo vse nasvete, kot da to za njih ne velja. Bolezen pa gre svojo pot. Ne zmeni se zame, ne za vse nasvete, ne za kupe zdravil.

Z mnogimi bolniki se videvam že desetletja. Snidenja so prijetna. Ob njih vedno veliko dajem, pa tudi veliko prejemanj, ob tem rastem in se bogatim. Še zdaj, po toliko letih dela, me

polnijo in vedno znova odstirajo nova spoznanja.

Poslušanje, pregled, klepet in nasvet. Kako vesel sem, če se lahko razidem brez recepta. Pa ne, da bi prihranil kakšen tolar zavarovalnici, ampak zaradi dejstva, da je zdravje še dovolj krepko in bolnik ne potrebuje dodatne kemije. Da bo lahko do naslednje kontrole in snidenja ohranjal in krepil telo in duha le z ustrezno dieto ter zdravim načinom življenja. Žal pa so takšna snidenja redka.

Tista druga, ko bolnik odhaja s šte-

vilnimi nasveti in šopom receptov so, žal, pogostejša. Ob razgovorih se vedno dotaknemo tudi navad in dejavnikov tveganja. Telesna teža, kajenje, telesna aktivnost, alkohol, visok krvni tlak, krvne maščobe, sladkorna bolezen...Praviloma kar hitro ugotovimo, da je za zdravje in dobro počutje mogoče in potrebno nekaj storiti.

Sreče se ne da napisati na recept!

Vedno smo samo sami kovači svoje sreče, zdravja in ljubezni, ter odnosov, ki jih tkemo s svetom okoli nas. Tega ni mogoče kupiti, ne napisati na recept. Mogoče se je samo zave-

dati, hoteti, želeli in za to tudi nekaj storiti. Sprva težko, a ko človek začuti in spozna, da je mogoče brez cigarete in droge, z drugačnim odnosom do krožnika in hrane na njem, z rednimi vsakodnevnimi telesnimi aktivnostmi, počasi, a vztrajno spreminjati sebe, duševno in telesno, ko v ogledalu lahko spremlja lastno preoblikovanje in ko naenkrat zmore iste stvari lažje, brez tiščanja v prsih, brez težke sape, brez motečih bolečin v mišicah nog, potem je na pravi poti. In zmagoslavje na koncu je veliko. Težava je le v tem, da je pot dolga, neskončno dolga. In ko stopiš nanjo, moraš ostati na njej.

Vsako odhajanje z nje, vsako zatekanje v stare navade, pomeni tudi povratak na pot boleznin in slabega zdravja. In zopet se začno težave. Tehnica naenkrat pokaže kilogram več in naslednje dni še več in več.

Merilec krvnega pritiska postane živahnejši in se ustavlja ob vrednostih, ki nam vzbujajo strah. Rezultati krvnih preiskav niso dobri – povišan krvni sladkor, ponovno visoke krvne maščobe.

In tam globoko v telesu se predrami bolezen. Kot otrok prične rasti, pogosto opozarja z bolečino, sprva nežno, nato pa vse pogostejšo in močnejšo, dokler se ne zgodi...

Bolečina! Infarkt! Rešilni, modra luč in sirena, ki dolino zavije v moreč občutek strahu. V avtomobilu pa ena sama bolečina in bitka s smrtjo... In na koncu se veselimo zmage. Vsi!

Kolikokrat preigrana igra. Le zakaj se ob njej še vedno obnašamo kot v gledališču, ko na koncu tragedije navdušeno ploskamo igralcem? V tej igri življenja smo igralci sami in na koncu ni ploskanja. Le solze, žalostin-

ka, sveče, cvetice in žara. In vedno je tako.

Smo in ostajamo del narave, ki je v vse svoje čare in lepote vtkala tudi rojstvo in smrt. Prvega se veselimo; zadnja leta Slovenci kar preveč redko, ob slednji pa smo žalostni.

Pa bi lahko mnoge smrti odložili za deset in več let, če bi se imeli radi, če bi znali prisluhniti in zaživeti drugače. Z nasmehom na ustih, s prijaznostjo v srcu, z dnevi brez cigaret, z jutranjo telovadbo, s pogostejšim prijateljevanjem s svojo tekaško opremo, kolegom in pohodnimi palicami, s prijaznim krožnikom brez pretiranih maščob in sladkorja, z zavestjo, da smo sami kovači svojega zdravja, svoje sreče in ljubezni.

Naj bo novo leto naše!

Iz razmišljanja me zopet iztrga rezko piskanje polarčka. 165. Srce je zopet prehitro. Vzpetina v Stari vasi. Korak postane krajši, ritem nekoliko počasnejši. Črček utihne, potem pa mirno spust, navzdol mimo Kneza do Ročnika in ob Paki nazaj domov.

Megla se je razredčila in svetloba je pregnala temo. Tam zadaj se izza Lopatnika kažejo prvi sončni žarki. Pošteno sem se ogrel. Prha, zajtrk in nato trgovina. Poleg običajnih stvari bo potrebno poiskati tudi kakšno darilce. Za majhne radosti.

Naj bo leto, v katerega stopamo, prijazno, srečno, polno zdravja in ljubezni. Naj bo naše! Da bomo lahko vsi ob letu, preplavljeni z zdravjem in srečo, v veselem pričakovanju ponovno dvignili čaše in nazdravili novemu letu. In nato še mnogokrat!

Janez Poles

*Kadar daš delček sebe,
dobiš več, kot daš.
Antoine de Saint-Exupéry*

Vsem članom osnovne organizacije Rdečega križa poslovnega sistema Premogovnik Velenje želimo zdravo in uspešno novo leto.

**Odbor OO RK
poslovnega sistema
Premogovnik Velenje**

*Kadar verjameš,
da zmoreš - zmoreš!*

Vsem članom aktiva invalidov želimo v novem letu veliko zdravja, sreče in zadovoljstva.

**Aktiv invalidov
poslovnega sistema
Premogovnik Velenje**

Drugačna darila

»Kako si kaj praznoval novo leto?« sem vprašal znanca.

»No, ja, še kar!« je odvrnil. »Le z darili za svojce sem imel precej nevšečnosti. Saj veš: tekanje po trgovinah, zadrega, ali bo darilo dovolj dobro, drago, skrb, da ga otroci in žena ne bodo znali sprejeti... le kaj bi našteval«

Imel je prav. Vem, kako to gre. Prav zato, ker sem vsa leta imel podobne težave, začenjam razmišljati o darilih nekoliko drugače.

Zakaj ne bi bližnjim v prihodnje podaril več svojega **ČASA**? Morda na račun manj pomembnega sestanka ali spremljanja programa po TV...

Zelo lepo in praktično darilo je **ZAUPANJE**. Morda moji bližnji potrebujejo nekoliko več mojega zaupanja v svoje sposobnosti, odločitve, hotenja – saj so bili doslej nič likovkokrat razočarani ob mojem nezaupanju...

Kaj pa **POTRPEŽLJIVOST**? Mednarodno leto strpnosti me je obogatilo z nekaj novimi spoznanji. Dar potrpežljivosti, ko po mojih pojmihih otrocih na videz prepočasno odraščajo; kadar sem tečen, ker ne gre vedno po mojih načrtih...

Visoko cenjeno darilo je **ODPUŠČANJE**. Preveč pack se med letom nabere v naših medsebojnih odnosih. Lažje je včasih podariti zlato verižico kot odpustiti že zdavnaj obledeli madež.

In **NAKLONJENOST**? Številna spotikanja, metanje polen, opravljanja... Podariti naklonjenost bližnjemu tako, da mu očistim pot, po kateri hodi...

ISKRENOST bi morali prodajati v zlatarnah. Redka je in dragocena. Tudi zelo skrbno izbrano darilo, beseda ali dejanje se izjalovijo, če jim manjka čar iskrenosti...

Pa moji najmlajši? Bolj kot številne igrače potrebujejo mojo navzočnost in ljubezen. Če jim ne podarim **SEBE**, jim nisem dal ničesar. Prav nič.

Še nekaj je: z omenjenimi darili ne razveselimo samo svojih bližnjih, temveč tudi sebe. Ne verjamete?

Stane Koselj

Preprosto preproste voščimo si stvari,
kot kruh, ljubezen, mir, bližina,
pa urica s prijatelji in včasih priboljšek,
čaša vina, in pesem, ki iz polnega srca doni!

Prazniki. December jih je poln. Z njimi obujamo stare običaje, verovanja, rojevamo nova upanja. Sv. Barbara, sv. Nikolaj ali Miklavž, sv. Lucija, božič, sv. Štefan, sv. Janez, tepežni dan, silvestrovo.

To je čas lepih želja, dobrih misli, prijaznosti, pozornosti, daril v družinskem krogu in med prijatelji. V mesecu, ko je tema največja, je vse to pa lučke na hišah in svečke na mizah ti sta svetloba, ki nam daje upanje v boljše življenje.

Sveta Barbara (4. december)

Sveta Barbara je priprošnjica za srečno zadnjo uro. Živel je v Mali Aziji, bila je mučenica v času vladanja cesarja Maksimina Daja, umrla pa je leta 306. Poznamo jo kot hčer poganškega kralja Dioskura, ki jo je zaprl v stolp, da bi jo obvaroval pred posvetnimi skušnjavami. Ko se je zaljubila v fanta napačne vere in se spreobrnila v krščansko vero, ji je z mečem oddrobil glavo.

Za svojo zavetnico so jo vzeli predstavniki poklicev, ki delajo v nevarnih razmerah ali jih lahko doleti nenadna smrt. Torej topničarji, rudarji, minerji, ranjenci, celo arhitekti in še bolj zanimivo - tatovi.

Na god svete Barbare so imeli velenjski rudarji v začetku prejšnjega stoletja dela prost dan, ki se je začel z mašo svetega Jurija v Škalah, namesto orgel pa je igrala godba na pihala. Ta je potem spremljala še povorko rudarjev v svečanih oblačilih na slavnostno zborovanje, ki se je zaključilo z velikim balom v Rakovem hotelu v Velenju.

Rudarji so ob vhodu v podzemlje postavljali kapelice s kipcem sv. Barbare. Tam so se ji ob prihodu na delo priporočili za varno vrnitev iz jame, ob odhodu z dela pa zahvalili za srečo pri delu. Takšen prostor je moč videti v Antonijevem rovu v Idriji, kipec sv. Barbare pa tudi v velenjskem Muzeju premogovništva Slovenije.

Običaj je tudi, da na dan sv. Barbare damo v vodo češnjevo vejico in sreča bo, če bo na toplem do božiča zacvetela.

Sveti Nikolaj (6. december)

Miklavž je slovensko ime za svetega Nikolaja, enega najbolj priljubljenih svetnikov v precejšnjem delu Evrope. V Krščanski cerkvi je že od 11. stoletja v časteh kot velik priprošnjik in čudodelnik, njegovo ime pa je bilo omenjeno že v 4. stoletju.

Sveti Nikolaj naj bi se rodil okrog leta 240 v bogati družini, kot edinec že rahlo starejšima staršema. Ko sta umrla za kugo, je Nikolaj po njima podedoval veliko premoženje, ki pa ga je razdelil med reveže.

Potem se je odpravil na romanje v Sveto deželo in po naključju, ker je prvi stopil v neko cerkev, postal škof. Ves čas se je predano bojeval za takrat še prepovedano krščansko vero, zato so ga prijeli in vrgli v ječo, kjer je zelo trpel. Izpuščen je bil šele, ko je cesar Konstantin 1. prenehal preganjati kristjane in leta 313 priznal krščanstvo. Nikolaj je kljub težkemu življenju dolgo živel in umrl star okrog devetdeset let.

Miklavž je zavetnik mnogih poklicev, beračev, mladih deklet, ki si želijo moža, nevest, ki se priporočajo za srečno poroko, in žena, ki si želijo otroke. Še posebej je Miklavž priljubljen med otroki, saj jim vsako leto v noči med 5. in 6. decembrom prinaša darila. Ponekod pridnim otrokom meče darila skozi okno, druge zvečer potrkna na šipo in darila pusti kar na okenski polici, marsikje pa mu nastavijo copate, škornje ali nogavice in potem darove položi vanje. Porednim otrokom naj bi »podaril« šibo.

Božič (25. december)

Praznovanje božiča se je že zdavnaj iz cerkva preselilo na domove in tako pri nas kot po svetu je božič postal tipičen družinski praznik. Zato ljudje ta dan ostajajo doma. Po prepričanju naših prednikov je to tako velik praznik, da ta dan opuščamo tudi vse obiske. Obišče nas lahko samo Božiček. Ves december je povezan s pričakovanjem m božiča, pa tudi s premišljevanjem in

OREHOVE LUNICE

Osnova:

- 2 jajci
- 2 jogurtova lončka moke
- 2 jogurtova lončka sladkorja
- 2 jogurtova lončka mletih orehov
- 2 jogurtova lončka mleka
- 1 jogurtov lonček olja
- 1 pecilni prašek
- Zmešaj in pečeš do polovice pri 200°C v velikem pekaču.

Namaz:

- 4 rumenjaki
- sneg 4 beljakov
- 4 žlice sladkorja
- 3 žlice olja
- 4 žlice moke

Narediš sneg iz 4 beljakov. Stepeš rumenjake in sladkor. Dodaš ostale sestavine, na koncu sneg iz beljakov ter rahlo premešaj. Z namazom premaži osnovo in peči še 10 minut.

Pečeno pecivo še toplo premažeš z marmelado ter posuješ z mletimi orehi.

Ohlajeno razrežeš z modelčkom lunice. Pomagaš si, seveda, lahko tudi s kozarcem s tankim robom.

Pa dober tek!

poglabljanjem v duhovni svet.

Božiča si ne moremo predstavljati brez obdarovanja. Darila postavljamo pod božično drevo, le-to pa se navezuje na splošni kult zelenja, ki je za ta čas značilen. Božično drevesce simbolizira dobro voljo, veselje in upanje. Prva drevesca so bila okrašena s hostijami, jabolkami, sladkarijami, papirnatimi vrtnicami in svečami. Zdaj jih lepšamo z raznovrstnimi steklenimi, plastičnimi ali naravnimi okraški, bodisi kupljenimi ali narejenimi doma, in osvetlimo jih z električnimi lučkami.

Še brez nečesa si ne moremo predstavljati božičnih in novoletnih praznikov. To so voščilnice, čeprav je v navadi, da si ljudje pisno voščiljo šele kasnejših 170 let. Prve voščilnice so pisale in risale redovnice. Prava domovina voščilnic je stara Avstrija, ker pa smo bili Slovenci takrat v avstro-ogrski monarhiji, smo bili med prvimi narodi na svetu, ki so pošiljali voščilnice

z dobrimi mislimi in lepimi željami. V poplavi novoletnih voščilnic še sedaj lahko kupimo takšne, na katerih se šopirijo palčki, pikapolonice, prašički, dimnikarji z lestvami. In kaj simbolizirajo? Pikapolonica je prastar simbol za srečo in rodovitnost in povsod verjamejo, da razume človeško govorico. Tudi dimnikar prinaša srečo in če nosi lestev, bo sreča še večja.

Silvestrovo in novo leto (31. december, 1. januar)

Preden napoči novo leto, je 31. decembra silvestrovo. Ime mu je dal papež sv. Silvester, ki goduje na ta dan, pa tudi umrl je zadnji dan v letu 335 v Rimu. Zgodovinarji mu pripisujejo izjemno razgledanost, veliko dobrotljivost in ljubeznivost. Upodablja jo ga s papeško tiaro na glavi in biko vo glavo ob strani. Na nekaterih podobah drži tudi ključ, ker z njim odklene novo leto.

Narodi po svetu praznujejo konec leta in vstop v novo leto z različnimi šegami in običaji, pa vendar je vsem skupno, da je to hrupen praznični večer, ki ga preživijo v veseli družbi, na prostem ali v gostilnah, s sprevodi, našemljeni, na plesih in razkošnih zabavah, ob obilni pijači in jedachi.

Vse to naj bi zavrglo vse staro, slabo in prineslo vse novo, boljše, lepše. Zato je povsod po svetu prehod iz starega v novo leto povezan s petimi elementi: čiščenjem, očiščevanjem, spovedovanjem grehov, preganjanjem in izganjanjem demonov in zla ter gašenjem in ponovnim prižiganjem vseh ognjev. Takole je voščil novo leto Valentin Vodnik leta 1799:

Se noviga leta

Vsak veseli:

Si več let obeta,

Vesel naj živi!

Mi pa vam na pragu leta 2004 voščimo z besedami slovenske popevke:

Kar nam ni všeč, bo mini,

kar nam je pa maks,

naj bo mini vse, kar je slabo,

kar je dobrega, maks naj bo.

Pripojmo mini si gorja in maks sreče.

Naj nam dano bo maks veselja in mini skrbi,

najbolj pomembno je maks srce,

ne pa obleka, lasje ali bančni račun!

Uredništvo s pomočjo Damjana J. Ovsa, Velika knjiga o praznikih

Znova prišel je med nas...

V Muzeju premogovništva Slovenije so se tudi letos odločili, da svojim obiskovalcem ponudijo nočni ogled muzeja. Pripravili so ga že četrto leto in kot je pokazal obisk, je priložnost za nočni ogled muzeja lepa popestritev decembrskih prireditev.

Letos se je nočnega ogleda, ki je bil v petek, 12. decembra, udeležilo kar 375 mladih in starejših obiskovalcev, kar je največ doslej. Bilo je razburljivo, veselo in prisrčno. Vodstvo muzeja je namreč poskrbelo za doživetij polno popoldne in večer. Obiskovalce so zabavali: skupina Select, Rudarski oktet ter Pihalni orkester in Harmonikarski orkester Premogovnika Velenje, v podzemlju pa se jim je pridružil tudi dedek Mraz.

Ideja o nočnem ogledu je že dolgo prisotna v evropskem prostoru in zanjo se odločajo veliki muzejski centri ali več muzejev skupaj. V premogovniškem muzeju so z nočnim ogledom začeli zaradi simbolne povezave s poklicem rudarja, ki dela tudi v nočni izmeni in v temnem podzemlju.

Poleg tega so želeli na ogled muzeja pritegniti vse tiste, ki nimajo časa za ogled v običajnem odpiralnem času pa tudi tiste, ki si poleg običajnega ogleda muzeja želijo še malo zabave ali posebnega doživetja.

Obstaja čudovit, skrivnosten zakon narave, da tri reči po katerih v življenju najbolj hrepenimo

SREČO, SVOBODO in DUŠEVNI MIR

vedno pridobimo tako, da jih podarimo nekemu drugemu.

V letu, ki prihaja, jih podarite tudi vi.

Ligaška tekmovanja v malem nogometu

Športno društvo razpisuje tekmovanja v malem nogometu v 1. ligi in v ligi veteranov za leto 2004. Tekme bodo potekale v veliki telovadnici Šolskega centra Velenje.

1. liga

1. krog 5. januar 2004

Proizvodnja 1 : Zračenje ob 16.30
Proizvodnja 2 : Klasirnica ob 17.15
Strokovne službe 2 : Transport ob 18.00
HTZ : ESD ob 18.45

2. krog 12. januar

Transport : HTZ ob 16.30
Klasirnica : Strokovne službe 2 ob 17.15
ESD : Zračenje : 18.00
Proizvodnja 2 : Proizvodnja 1 ob 18.45

3. krog 19. januar

HTZ : Klasirnica ob 16.30
ESD : Transport ob 17.15
Strokovne službe 2 : Proizvodnja 1 ob 18.00
Zračenje : Proizvodnja 2 ob 18.45

4. krog 26. januar

ESD : Klasirnica ob 16.30
Proizvodnja 1 : HTZ ob 17.15
Strokovne službe 2 : Proizvodnja 2 ob 18.00
Transport : Zračenje ob 18.45

5. krog 2. februar

Zračenje : Strokovne službe 2 ob 16.30
HTZ : Proizvodnja 2 ob 17.15
Transport : Klasirnica ob 18.00
ESD : Proizvodnja 1 ob 18.45

6. krog 9. februar

ESD : Proizvodnja 2 ob 16.30
HTZ : Proizvodnja 1 ob 17.15
Transport : Strokovne službe 2 ob 18.00
Zračenje : Klasirnica ob 18.45

7. krog 23. februar

Proizvodnja 2 : Transport ob 16.30
Zračenje : HTZ ob 17.15
Klasirnica : Proizvodnja 1 ob 18.00
ESD : Strokovne službe 2 ob 18.45

HTZ : Strokovne službe ob 17.40

Proizvodnja 2 : Klasirnica ob 18.15

Priprave : Proizvodnja 1 ob 18.50

3. krog 15. marec

Proizvodnja 2 : Proizvodnja 1 ob 16.30
Klasirnica : Zračenje ob 17.05
ESD : Izobraževanje ob 17.40
Priprave : Strokovne službe ob 18.15
Transport : HTZ ob 18.50

4. krog 22. marec

ESD : HTZ ob 16.30
Izobraževanje : Klasirnica ob 17.05
Priprave : Proizvodnja 2 ob 17.40
Zračenje : Proizvodnja 1 ob 18.15
Strokovne službe : Transport ob 18.50

5. krog 29. marec

Priprave : Transport ob 16.30
ESD : Strokovne službe ob 17.05
Klasirnica : HTZ ob 17.40
Proizvodnja 1 : Izobraževanje ob 18.15
Proizvodnja 2 : Zračenje ob 18.50

6. krog 5. april

Proizvodnja 1 : HTZ ob 16.30
Transport : ESD ob 17.05
Izobraževanje : Proizvodnja 2 ob 17.40
Strokovne službe : Klasirnica ob 18.15
Zračenje : Priprave ob 18.50

7. krog 19. april

Zračenje : Izobraževanje ob 16.30
Proizvodnja 2 : HTZ ob 17.05
Proizvodnja 1 : Strokovne službe ob 17.40
ESD : Priprave ob 18.15
Klasirnica : Transport ob 18.50

8. krog 3. maj

Proizvodnja 2 : Strokovne službe ob 16.30
ESD : Klasirnica ob 17.05
Transport : Proizvodnja 1 ob 17.40
Zračenje : HTZ ob 18.15
Izobraževanje : Priprave ob 18.50

9. krog 10. maj

Strokovne službe : Zračenje ob 16.30
Izobraževanje : HTZ ob 17.05
Priprave : Klasirnica ob 17.40
Proizvodnja 1 : ESD ob 18.15
Transport : Proizvodnja 2 ob 18.50

Opominjamo vas, da vsak tekmovalec tekmuje na lastno odgovornost. Želimo vam športne dvoboje!

Strokovni svet ŠD

Liga veteranov

1. krog 1. marec

ESD : Proizvodnja 2 ob 16.30
Strokovne službe : Izobraževanje ob 17.05
Transport : Zračenje ob 17.40
Priprave : HTZ ob 18.15

Klasirnica : Proizvodnja 1 ob 18.50

2. krog 8. marec

Izobraževanje : Transport ob 16.30
Zračenje : ESD ob 17.05

Odbojka

V telovadnici Šolskega centra Velenje je od 3. novembra do 15. decembra potekalo ligaško tekmovanje v odbojki, v katerem je sodelovalo sedem ekip.

Uvrstitve:

1. ESD - na fotografiji, 2. Proizvodnja, 3. Strokovne službe, 4. Priprave, 5. Klasirnica, 6. Zračenje, 7. Izobraževanje.

Kegljanje

Športno društvo je 8. decembra izvedlo na kegljišču Termoelektrarne Šoštanj ekipno in posamično tekmovanje delavcev poslovnega sistema Premogovnik Velenje v kegljanju. Sodelovalo je sedem moških in dve ženski ekipi.

Moški ekipno: 1. HTZ IP, 766 kegljev, 2. Strokovne službe, 756, 3. Priprave, 736, 4. Izobraževanje, 733, 5. Klasirnica, 604, 6. Proizvodnja 1, 409, 7. Zračenje, 161.

Moški posamezno: 1. Mile Matič, HTZ IP, 207 kegljev, 2. Vejsil Fatič, Priprave, 204, 3. Matjaž Kovač, Strokovne službe 203.

Ženske ekipno: 1. HTZ IP, 471 kegljev, 2. Strokovne službe, 422.

Ženske posamezno: 1. Marjana Vujat, HTZ IP, 137 kegljev, 2. Marina Sušec, HTZ IP, 135, 3. Diana Janežič, 128.

vse foto Jože Grubelnik

Streljanje z zračno puško

Športno društvo je 27. novembra na strelišču SD Mrož izvedlo letošnje streljanje z zračno puško. Pomerilo se je 8 moških in dve ženski ekipi, tekmovanje pa je bilo tudi posamično.

Ekipni rezultati

Moške ekipe: 1. Zračenje, 584 krogov, 2. ESD 577, 3. Priprave 558, 4. Strokovne službe 535, 5. Proizvodnja 1, 508, 6. HTZ IP, 482, 7. Praktično izobraževanje, 463, Klasirnica, 463;

ženske ekipe: 1. HTZ IP - na fotografiji, 534 krogov, 2. Strokovne službe, 357.

Rezultati najboljših posameznikov

Moški: 1. Tomo Sušec, ESD, 160 krogov, 2. Mirko Junačko, Priprave, 160, 3. Robi Marinčič, Zračenje, 151;

ženske: 1. Marina Sušec, HTZ IP, 160, 2. Darja Kelher, HTZ IP, 152, 3. Anita Kopušar, HTZ IP, 114.

Namizni tenis

2. decembra je bilo v Rdeči dvorani tekmovanje Premogovnika Velenje v namiznem tenisu. Zmagala je ekipa Proizvodnja, 2. mesto je osvojila ekipa Zračenje, tretje pa ekipa Strokovnih Služb. Od 4. mesta naprej so se uvrstile ekipe Elektrostrojne službe, HTZ in Klasirnice.

**VSEM
SVOJIM
ČLANOM**

**ŽELIMO
RAZGIBANO**

NOVO LETO!

Športno
društvo

Skupaj se poslovimo od leta 2003!

Letošnji zadnji delovni dan bo **sreda, 24. decembra**. Od leta 2003 se bomo že tradicionalno poslovili v Beli dvorani, »urnik« 24. decembra pa je tak!

- ob 5.30 v prezivnici NOP nastop Pihalnega orkestra
- prva izmena bo prišla na delo ob običajni uri
- ob 9. uri v restavraciji Jezero tehnična konferenca
- ob 9. uri izvoz za jamske delavce
- med 9.15 in 9.45 zapuščanje območja NOP
- od 9.45 do 10.15 v Beli dvorani rudarska malica
- ob 10.15 pozdravni nagovor dedka Mraza
- ob 10.20 nagovora direktorja dr. Evgena Dervariča in tehničnega direktorja mag. Marjana Kolenca
- ob 10.30 nastop **Natalije Verboten in ansambla Zmaji**
- druga in tretja izmena bosta prišli na delo ob popoldanski običajni uri
- ob 17. uri izvoz za jamske delavce
- med 17.15 in 17.45 zapuščanje območja NOP
- od 17.45 do 18.15 v Beli dvorani rudarska malica
- ob 18.15 pozdravni nagovor dedka Mraza
- ob 18.20 nagovora direktorja dr. Evgena Dervariča in tehničnega direktorja mag. Marjana Kolenca
- ob 18.30 nastop **Natalije Verboten in ansambla Zmaji**

- do 21. ure razpoložljiva glasba
Avtobusi primestnega prometa bodo delavcem prve izmene za pot domov na voljo po vsakodnevem voznem redu. Popoldanski režim prevoza z avtobusi bo enak kot dopoldan, primestni avtobusi pa bodo z izhodiščnih postaj Premogovnika odpeljali predvidoma ob 20. uri.

Vitrina za izdajanje malic v NOP bo v sredo, 24. decembra zaprta od 9. do 12. in od 17. do 20. ure.

Vabljeni v Belo dvorano, da skupaj preživimo nekaj uric zadnjega delovnega dne v letu 2003 in si zaželim vso srečo v letu 2004!

telefon 8973-280

SONČKOV KLUB – HOTEL LUCIJA PORTOROŽ

8. 1. – 8. 4. 2004

3 x nočitev z zajtrkom že od 17.990 SIT za 2 osebi

SONČKOV KLUB – HOTEL KOPER IN HOTEL ŽUSTERNA KOPER

4. 1. – 9. 4. 2004

2 x polpenzion že od 12.990 SIT

KLUB PALACE PORTOROŽ

6. 1. – 29. 2. 2004

Paketi za konec tedna - 2 x polpenzion od 19.800 SIT

ZIMA NA MORJU

4. 1. – 3. 4. 2004; 3 x polpenzion

Umag od 13.900 SIT, Rovinj od 13.300 SIT, Vrsar od 15.800 SIT, Lošinj od 16.100 SIT,...

POVABILO NA PLES – DUNAJ –

Na lepi modri Donavi, 31. 1. 2004

prevoz, nočitev z zajtrkom v hotelu 4*, večerja na ladji, vstopnina na ples... 29.990 SIT

VIKEND V LONDONU

Odhodi: 10. 1., 17. 1., 31. 1., 6. 3., 27. 3. 2004
letalski prevoz, transferji, nočitev z zajtrkom v hotelu 4*, ogled mesta... 58.900 SIT

EGIPT – Dežela neslutnih doživetij

7 dni All inclusive, dva izleta, hotel 4*... 10. 1. 149.900 SIT, 17. 1. 169.900 SIT

Zahvala

Ob smrti moža in očeta

Marjana Kosca

se zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani.

Žena Marija, sinova Marcelo in Simon

Zahvala

Ob smrti moža in očeta

Ivana Pirečnika

se zahvaljujemo njegovim sodelavcem v HTZ IP za izrečena sožalja, darovano cvetje in denarno pomoč. Hvala tudi govorniku, častni straži in godbenikom za spremstvo na Ivanovi zadnji poti.

Žena Kristina in sin Mitja

Rešitev nagradne križanke Premogovnika Velenje, objavljene v Rudarju 9/2003, je geslo: »Berete nas že petdeset let«.

Knjižne nagrade, ki jih prispeva Premogovnik Velenje, bodo po pošti prejele izžrebane reševalke:

Olga Šuligoj, Šalek 93, 3320 Velenje,
Terezija Borovnik, Kozjak 31, 2382 Mislinja in
Gabrijela Ferlin, Cesta II/8, 3320 Velenje.

Čestitamo nagrajenkam, vse bralce pa vabimo k reševanju nove nagradne križanke v tej številki Rudarja.

Bodite nasmejani in brez denarnih skrbi

V Raiffeisen Krekovi banki smo vsem zaposlenim v Premogovniku Velenje pripravili posebno ponudbo, ki vam bo v letu 2004 zmanjšala finančne skrbi. Ponujamo vam različne kredite, s katerimi boste lažje premostili svoje finančne težave, nakupovali, poplačali manj ugodne kredite ali si uresničili kako večjo investicijo.

HITRI KREDIT	Za manjše finančne zalogaje so primerni predvsem hitri krediti, ki vam jih odobrimo takoj po 6 mesecih poslovanja z vami, odplačujete pa jih do 24 mesecev prek brezplačnega trajnega naloga z vašega računa pri Raiffeisen Krekovi banki za dobo 2 let in največji znesek 1.000.000,00 tolarjev.
POTROŠNIŠKI KREDIT	Za izpolnitev večjih želja so vam na voljo gotovinski krediti z odplačilno dobo od 3 do 72 mesecev [6 let].
Raiffeisen ABCKREDIT	Če načrtujete večje investicije, se pozanimajte za Raiffeisen ABCKREDIT – gotovinski kredit, ki ga zavarujete s hipoteko na nepremičnino, lahko odplačujete do 180 mesecev [15 let]. Njegova posebna prednost je, da celoten znesek kredita prejmete v GOTOVINI.

DODATNA UGODNOST – NIŽJI STROŠKI!

Če se odločite za preusmeritev priliva plače na transakcijski račun Raiffeisen Krekove banke, vam bomo kredit iz te ponudbe odobrili le s polovičnimi stroški. Transakcijski račun vam bomo prihodnje leto vodili **brez stroškov**, deležni pa boste najmanj enakih pogojev poslovanja, kot jih imate na svoji banki zdaj (limit, kartično poslovanje ...).

POSEBNA PRAZNIČNA PONUDBA:

Samo v prazničnem decembru vam ponujamo gotovinski potrošniški kredit nad 1 do 5 let po doslej **najnižji nominalni obrestni meri** pri nas.

V naši banki vemo, da je vaš čas dragocen, zato smo vam vloge za kredite pripravili na spletni strani [www.r-kb.si], lahko pa nas pokličete na brezplačno telefonsko številko **080 10 08** in vam bomo vlogo za izbrani kredit poslali po pošti. Ko jo boste izpolnjeno in z ustrezno dokumentacijo vrnili, vas bomo poklicali in se z vami dogovorili za termin, ki vam bo ustrezal, da boste prišli podpisat pogodbo. Tako boste prihranili precej časa.

BREZPLAČNO V SPLETNO BANKO!

Ob odprtju transakcijskega računa pri Raiffeisen Krekovi banki vam je na voljo tudi spletna banka za prebivalstvo RaiffeisenNET. Prek nje

boste lahko privarčevali čas, plačevali nižje provizije ter poslovali enostavneje in pregledneje.

In še posebno darilo: Če boste med prvimi tisočimi uporabniki spletne banke RaiffeisenNET, bo za vas **pristopnina (sicer 5000 tolarjev) brezplačna**. Ponudba velja do konca februarja 2004 oz. za prvih tisoč uporabnikov.

Več informacij o možnostih poslovanja z našo banko lahko dobite na spletni strani www.r-kb.si ali v katerikoli poslovalnici Raiffeisen Krekove banke. Hitro in enostavno, brez odvečnih postopkov vam bomo pomagali izpolniti finančne načrte. Torej še dodaten razlog, da nas čim prej obiščete!

HÖTEL BARBARA FIESA

NOVOLETNI PAKETI S SILVESTROVANJEM

- * nepozabna zabava
- * gurmanski užitki
- * prijazna postrežba
- * prijeten ambient
- * živa glasba

3 DNI(pol.p) - 51.300 SIT

5 DNI (pol.p) - 70.700 SIT

HÖTEL BARBARA FIESA

05/61-79-000

hotel.barbara@rlv.si

Srečno 2004

TURISTIČNA

AGENCIJA

UKRAINE RUSSIA
NEVERJETNO

TURČIJA

najceneje
do sedaj.

8 DNI
že za 59 EURO
(13.956 SIT)

* 8 DNI, 7 x nočitev z zajtrkom v okolici Antalye,
 * Hotel 3*, letalski prevoz

Odhodi: vsako soboto do 20.03.2004 iz Gradca.

Informacije:
TA GOST, Cankarjeva ul., Velenje
03/897-32-80, metka.maric@rlv.si

AVTOR: DUŠAN KOVAČIČ	NAPAKA NA STROJU	NOŽ ZA BRITJE	SOLMIZA- CIJSKI ZLOG	ŠTIRJE TEDNI PRED BOŽIČEM	GLAVNA ODRSKA ZAVESA
PREDNJA STRAN GLAVE					
SNOV ZA PISANJE PO TABLI					
RIMSKA ŠEST			VARNOŠTNI SVET		
MIŠČAST ČLOVEK			LUCIJA ČOK		
NAJMLAJŠI LIST SOLATE					

	NENADEN, NAVADNO MOČEN DEŽ	REPIČ	ANGLEŠKI GLASBENIK (BRIAN)	MORALA, ETIKA TELOYADEC CERAR			TRŽNO NASELJE				KDOR RAČU- NA RAVNO- TEŽJE SIL PRI GRADNJI	EDVARD RUSLIAN	ČRKOPIS PRI SLOVENCIH DO SREDE 19. STOL.	GRŠKI BASNO- PISEC	ISLAMSKI SODNIK
NADMOČ						DAVEK NA UVOŽENO BLAGO		RUSKI VIKEND	GLAVNI ŠTEVNIK	POSAMEZEN ORGANIZEM PALICA PRI BASEBALLU					
JUŽNOAMER. SESALEC, KI ŽIVI NA DREVJU								GLUKOZA							
TESTAMENT								SLOVENSKA ŠAHISTKA LIČINA				HOJA PISATELJ IN PUBLICIST (ANDREJ)			
HELLJ			PIVO STARIH SLOVANOV NEGIBNOST, LESENOST		DEL POSODE	AMERIŠKA IGRALKA TURNER					DEŽELE S TROPŠKO KLIMO SPLOŠNA DAJATEV				
UMETNIŠKA PODOBA GOLEGA TELESA				LETALSKI VJAK KAZUKO IKEDA				DODATNA ZIDAVA POLEG OBSTOJEČE ZGRADBE	MODNI KREATOR (CRISTIAN) ROBERT OWEN				NEKDANJI TURŠKI DRŽAVNIK EVREN	GORATA POKRAJINA V SZ DELU PELOPONEZA	
	KDOR SE PRETIRANO RAVNA PO ZAKONIH	OSMINA KROGA VRSTA DVIGALA						USTALJEN NAČIN RAVNANJA							
VOJAK RIMSKE OSNOVNE VOJENOTE								PODZEMNI CEVAST PROSTOR SMUČAR MLEKUŽ			DAVID LEAN	SLOVENSKI NOGOMETAS (NASTJA) HOKEJIST ŽUPANČIČ			
VZDEVEK GRAFIKA GABRIJELA JUSTINA				VOJKO ANŽELJČ TINE OMAN		REKA NA PELOPONEZI KSENJA HORVAT			SLOVNIČNO ŠTEVILO						
KRETNJA					PLEMIŠKI NASLOV TV ZASLON				LOČILO, KI OZNAČUJE ZAPOVED KURA						
MEHANIČ ZA POPRAVILO AVTOMO- BILOV											RDEČE RUMENO BARVILO GRMA HENA				
LUIS ARMSTRONG			ČUTILO ZA VID	ŽELJAKO KOZINC		ŠVEDSKO SMUČARSKO SREDIŠČE	ARHITEKT MIHEVC ROMY SCHNEIDER								
JAPONSKI PISATELJ (SEI)				RIMSKI DRŽAVNI ZAKLAD OPUS				ALENKA KEJŽAR TUGO ŠTIGLIČ							
LOV S SOKOLI															
OSTANKI PRI STISKANJU GROZDJA						MOČVIRSKA TRAVA S TRIROBIM STEBLOM									

Nagradna križanka podjetja GOST, d.o.o. Velenje

Napišite geslo iz križanke na dopisnico in jo do 20. januarja 2004 pošljite na naslov:
 Uredništvo Rudarja, Premogovnik Velenje,
 Partizanska 78, 3320 Velenje.

Nagrade:

1. kosilo za eno osebo v restavraciji Jezero,
2. pizza za eno osebo v Arkadi,
3. ena ura tenisa v Beli dvorani.

DEKSTROZA - glukoza; OKTANT - osmina kroga; ELEVATOR - naprava za dviganje sipkega materiala;
 KENAN Evren - nekdanji turški državnik; ERAR - rimski državni zaklad; KADI - islamski sodnik;

VESEL
BOŽIČ
IN
SREČNO
NOVO
LETO
2004

Celje - skladišče

D-Per

65/2003

5000012868,10

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

POSLOVNI SISTEM
PREMOGOVNIK VELENJE